

V I E N Y B Ė

71 M. 12 N.

412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

1957 M. KOVO (MARCH) 20 D.

Telefonas:
EV 4-0862

KAINA 10 c.

BIMBAI GRESIA DEPORTACIJA MAT, JIS PENKTOJO AMENDMENTO AMERIKIETIS...

Žuvo prezidentas Ramon Magsaysay

Praeitą sekmadienį, kovo 18 d., Filipinų prezidentas Ramon Magsaysay ir 24 kiti asmenys žuvo lėktuvo nelaimėje, Cebu saloje. Vyriausybė mano, kad tai būta sabotžas.

Šioje nelaimėje taip pat žuvo Filipinų aviacijos viršininkas brig. gen. Benito Ebuena.

Vienintelis išlikęs gyvas, Manilos laikraščio Philippines Herald atstovas, Nestor Mata.

Prezidento ir kitų žuvusių kūnai atgabenti Amerikos helikopteriais į Manilą.

Magsaysay mirtis yra didelis smūgis ne tik Filipinams, bet ir visai su komunizmu kovojančiai Azijai. Prezidentas Magsaysay buvo atkaklus kovotojas su komunizmu. Jis faktiškai likvidavo komunizmo partizanų Filipinuose.

Filipinų viceprezidentas Carlos P. Garcia, kuris buvo nuvykęs į Sydney, Australiją, dalyvauti Pietryčių Azijos valstybių konferencijoje, specialiu lėktuvu grįžo namo.

Politiniai stebėtojai mano, kad prezidento Magsaysay mirtis pašalino kliūtis laimėti prezidento rinkimus rudenį sen. Clafo Recto, dideliu velionio ir kartu Amerikos priešui.

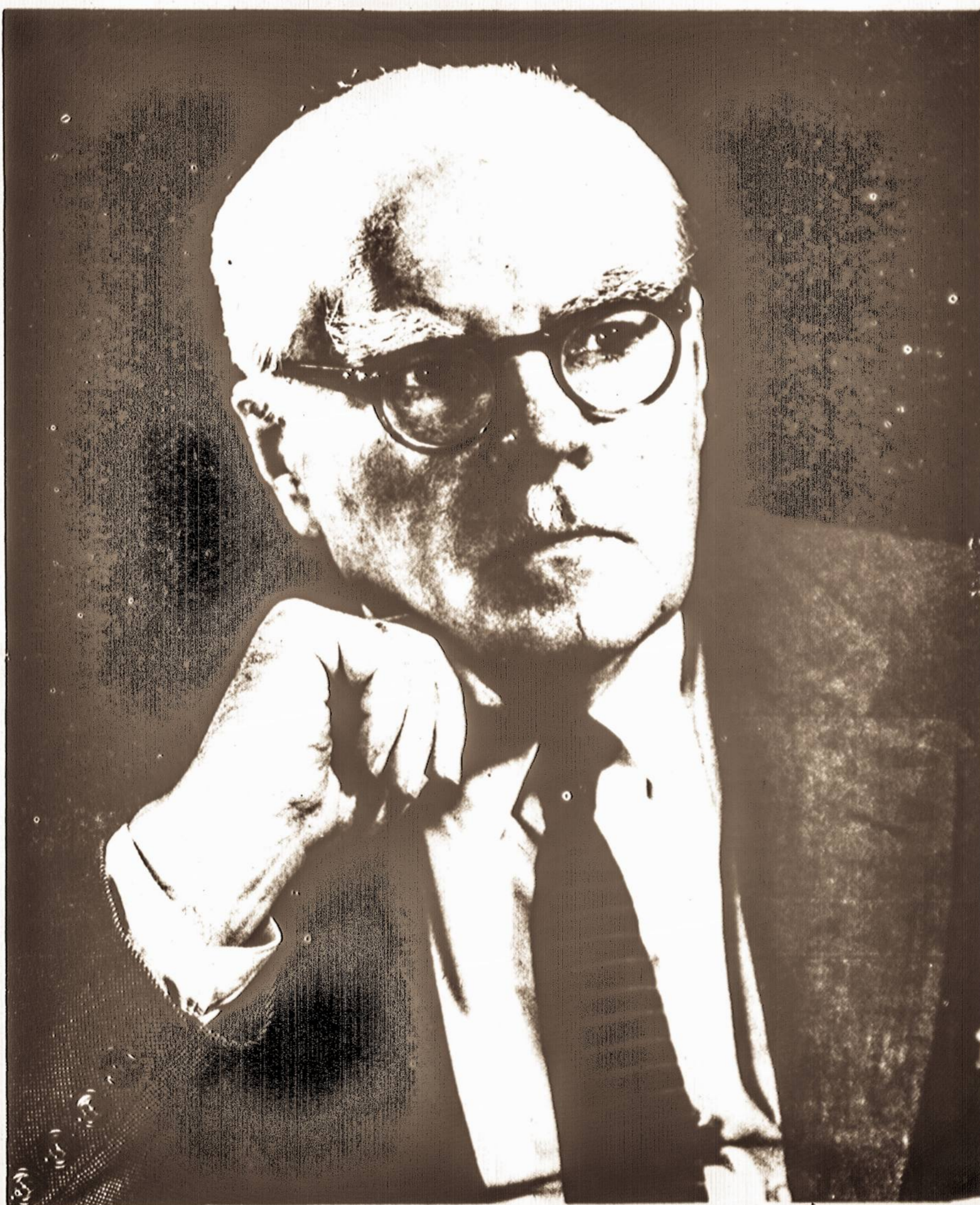
Vienas iš paskiausių velionio Magsaysay projektų buvo oficialus vizitas prezidentui Eisenhoweriui Washingtone.

Jungtinės Valstybės suteikė Filipinams nepriklausomybę 1946 m.

* Sovietų maršalas Konev savo raporte apie satelitų armijas rašo: "Vengrų armija praktiškai nebeegzistuoja. Karo atveju 60% lenkų taptų dezertirais. Bulgarių ir rumunų armijos nuginkluotos."

* Per radiją valdomų raketų specialistai susirūpinę, kad paleistos raketos išsprūsta jiems iš kontrolės. Įtariama, kad Amerikos pakrantėse esą rusų povandeniniai laivai skleidžia "vagiančias bangas".

* Kremlius ruošiasi į Turkestaną siųsti 4 milijonus darbininkų ir inžinierių su šeimomis.

POVILAS ŽADEIKIS

(V. Mazelio nuotrauka)

POVILUI ŽADEIKIUI 70 METŲ

Kovo 26 d. Lietuvos Pasiuntinui Washingtone, ministeriui pulk. Povilui Žadeikiui, sukanka 70 m. amžiaus.

Povilas Žadeikis gimęs 1887 m. kovo 26 d. Pareškečio km., Telšių apskrityje. Pradžios mokslą gavęs namie, mokėsi Paļangos progimnazijoje, o 1907 m. baigė Jalgavos gimnaziją. Studijavo organinę chemiją Petrapilio universitete, kurį baigė 1912 m. Pašauktas į rusų karinę tarnybą, tarnavo Kaune ir Gardine iki pirmojo pasaulinio karo pradžios. Karo metu tarnavo Petrapilyje, Kaukaze ir vėliau Lietuvoje, kaip pėstininkų kuopos vadas. Baigęs karin-

kų elektros mokyklą Petrapily, kurį laiką tarnavo netoli Maskvos, o vėliau buvo pasiųstas į frontą ir paskirtas radijo susisiekimo viršininku.

Kilus revoliucijai, P. Žadeikis perėjo į civilinį gyvenimą ir atvyko į Petrapilį, kur 1918 m. buvo išrinktas Lietuvių Repatriacijos Komiteto generaliniu sekretorium. 1918 m. pabaigoje grįžo į Vilnių, o 1919 m. birželio 6 atvyko į Kauną, kur buvo Krašto Apsaugos ministriu. Nuo 1919 iki 1921 m. Lietuvos Misijos Amerikoje narys ir kariškas įgaliotinis. 1922 m. Lietuvos Kr. Aps. Ministerijos atstovas derybose su Vo-

kietija. 1923 m. Lietuvos Karinės Misijos Prancūzijoje narys.

1923 m. pulk. P. Žadeikis pereina į Užsienio Reik. Ministerijos tarnybą ir skiriamas Lietuvos Konsulu Chicagoje. Tose pareigose jis išbūna iki 1928 m. vasario 1 d. Nuo 1928 m. iki 1935 m. Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke. 1935 m. liepos 1 d. P. Žadeikis Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministeris Washingtone. Vedęs: žmona Marė Radzevičiūtė, duktė Mirga. Rašo lietuvių ir anglų spaudoje. Apdovanotas Vytauto ir Gedimino ordenais, Šaulių Žvaigžde ir Nepr. Medalium.

Praeitą savaitę New Yorke baigėsi komunistinių laikraščių redaktorių keturių dienų klausinėjimas. Juos klausinėjo Atstovų Buto neamerikinei veiklai tyrinėti komisijos nariai. Klausinėjimas vyko Federalinio Teismo rūmuose, Foley Square.

Tiems klausinėjimams buvo pakviesta 27 svetimomis kalbomis leidžiamų komunistinių laikraščių redaktoriai. Jų tarpe Laisvės ir Šviesos redaktoriai, Rojus Mizara ir Antanas Bimba.

Nė vienas iš jų nepripažino komunistais esą. 18 iš šio skaičiaus yra vyriausieji komunistinių laikraščių redaktoriai. 15 jų naturalizuoti Amerikos piliečiai.

Visi jie, įskaitant Antaną Bimbą, remdamiesi JAV konstitucijos Penktuoju Amendmentu, atsisakė atsakyti į klausimus. Šviesos redaktorius Antanas Bimba Atstovų Buto komisijos nariams net atsisakė pasakyti, ar jis skaito savo redaguojamą laikraštį...

Rezultate, Atstovų Buto neamerikinei veiklai tyrinėti komisijos pirmininkas kongresmanas Morgan D. Moulder, demokratas iš Missouri, formaliai užvedė denaturalizacijos arba nupilietinimo bylą prieš Antaną Bimbą, Šviesos redaktorių ir Michael Tkach, ukrainiečių dienraščio redaktorių.

Apklausinėjimų metu paaiškėjo, kad Korejos karo metu kai kurie šie komunistiniai laikraščiai kaltinę Jungtines Valstybes, kaip agresorių.

Vienas komisijos narių kongresmanas Gordon H. Scherer, republikonas iš Ohio, pareiškė visi naturalizuoti Penktojo Amendamento amerikiečiai turi būti nupilietinti ir išdeportuoti. Anot jo, visi jie yra sulaužę savo priesaiką, kurią įtepusiems metu.

LAIŠKAI

Kaip suprasti?

Brooklyno lietuviškam visuomeniniam gyvenime buvo apvaikščioti du penkmečiai: Brooklyno Vaidintojų Trupės ir Skautų Vycių Okteto. Du gražūs kultūriniai židineliai išsilaikė po penkis metus. Tiek vienas, tiek kitas mūsų visuomenei pasitarnauja ar tai vaidindami ar dainuodami. Per tuos du kultūrinius, sakyčiau, būrelius visuomenei pateikiamos kultūrinės lietuviškos prošvaistėlės pilkoj kasdienybėj. Teko būti jų rengtuose vakaruose, kurie praėjo labai gražiai ir kultūringai ir visuomenei įvertino jų darbą gausiai atsilankydama.

Vienas dalykas mane sukrete: Lietuvių Bendruomenės New Yorko skyriaus Kultūros Tarybos elgesys. Nebuvo pasveikinti šie scenos ir dainos darbuotojai. Ar jie nebuvo verti Kultūros Tarybos dėmesio? Ar nebuvo įmanoma pasveikinti jų bent trumpu laiškeliu? O gal jie neneša savo darbais ir pasiaukojimu kultūros ugnelės į mūsų gyvenimą? O gal todėl nepastebėti penkmečiai, jog jie nepriklauso reikiamai partijai?

Tiesiog nežinau, kaip išaiškinti tokį Kultūros Tarybos netaktiškumą. Reikalas vertas atitinkamo dėmesio kokie žmonės sėdi New Yorko skyriaus Kultūros Taryboj ir kaip LB vertina kultūros srities darbininkus.

Pranas Markevičius
Brooklyn, N. Y.

GERAI, KAD PADULKINA SUSIGULĖJUSIAS DUKNAS

Perskaičiau L. Dovydeno rašinėį apie Vasario 16 Scrantone ir pašokau iš džiaugsmo. Kaip smagu, kai kas nors ima ir padulkina susigulėjusias duknas. Padulkina, ne kad dulkių sukeltų, bet kad pravedintų susigulėjusias medžiagas su-purtintų. Na, tuos jo žodžius galima, turbūt, pusei mūsų kolonijų pritaikinti. Bent daugeliui „organizatorių“, „veikėjų“, taip rimtai atliekančių pareigas ir taip vertinančių savo pastangas. Ir guodžiasi jie.

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

V. Gedgaudas, Managing Editor
V. Meskauskas, Associate Editor
Valerie Tyshlava, Business Mgr.
Editorial & Business Office
412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, New York
Tel. EVergreen 4-0862

Printed as Second Class Matter
October 23, 1907 at the Post
Office of Brooklyn, N. Y.

SUBSCRIPTION RATES

SA per year \$5.00
Other Countries \$6.00
Advertising rates on application

„kaip sunku ką nors padaryti, kaip sunku išjudinti visuomenę, gerai, kad nors tiek...“ Žinoma, gerai, kad nors tiek. Bet ar negalima daugiau? O kodėl nedaroma, jei galima? Teisinasi: energijos nėra, laiko trūksta, neapsimoka – visuomenė nereaguoja.

Klaida! Neteisybė! Tai ne priežastys? Nemėgstama smegenų pajudinti, nes darbas pasiimtas ne iš patraukimo. Nepajudinamos rankos, nes, žinoma, lengviau „veikti“ neveikiant. Svarstome, sielojamės savo bendruomenės reikalais, jį ieškome būdų ir kelių, o trūksta tik tikrų, nuoširdžių pastangų. Ir nuoširdžios sielos. Ne profesionalų, visuomenininkų mums trūksta, tik bandančių, ieškančių, neprityusių „megėjų“, kurie nebijotų nustoti orumo, nebijotų pasipriešinti rutinai ir nebijotų pasakyti, kad dvokia, kur dvokia. Vardan paties reikalo, ne dėl pamėgimo maišyti, ar kritikuoti.

Žvėriškai trūksta tikrosios tėvynės ir tautiečių meilės. Kitaip būtų vengiama tų pomastiškų, tuščių, taip dažnai minėjimuose girdimų kalbų. Būtų mažiau rūpinamasi „organizavimu“, o daugiau širdies įdedama į savo apylinkės išjudinimą. Kaip norėtų kiekvienas būti Dainų Šventės organizatorium, ypač jai pasisekus, bet prikalbink jį į chorą. Kaip norėtų kiekvienas valdyti Bendruomenės kasą, bet prikalbink jį parinkti pinigų. Kaip norėtų kiekvienas, kad lietuviška kultūra būtų ryškiausia pasaulyje, bet prikalbink jį tai kultūrai padirbėti. Ypač, kur reikia smegenų ir puspadžių darbo.

O galima. Tik daugiau dėmesio kreipti į savo kaimynystę. Nenorėti, kad kiekvienas piršto pajudėjimas nuskambėtų pasaulyje. Nenorėti, kad su pirmu bandymu persireformuotų visi, kuriuose tradicinių „veikėjų“ pastangos baigia užmušti bet kokį patriotiškumą. Ir daug, daug darbo ir galvojimo. Kiekvienas, kuris prisiminęs tėvišką jaučia keistos šilumos srovę nutekant širdimi, turi turėti drąsos imtis iniciatyvos ir pajėgumą susirasti darbo mūsų tremties judėjime. Nelaukiant, kol kai kurie vadovaujantieji susipras ir išeis prasivėdinti.

A. Puodžiūnas
Grand Rapids, Mich.

PASTABOS DĖL PASTABŲ

Kovo 13 dienos Vienybėje. Algimanto Šalčiaus pastabose teigiama:

„Praėjusią savaitę Maskvoje Lenkijos užs. reik. ministeris Leonas Rapacki spinduliavo sėdima Gromiko pasirašydamas sutartį, pagal kurią nuo tokios tai dienos dar koks tai Karaliaučiaus (Mažosios Lietuvos) rajonas atitenka lenkams...“

Kovo 7 dienos vilniškė „Tiesa“ apie čia minimą sutartį yra paskelbusi tokį pranešimą:

Taip dabar atrodo Daukšų parapijos (Marijampolės apskrity) bažnyčia su apirusia tvora aplink šventorių. Vokiečiai per karą bokštą nugriovė ir bažnyčią sugadino. Vėliau parapijonys ją pasitaisė, nors bokšto nepajėgė atstatyti.

...v 1957 metų kovo 5 d. buvo pasirašyta Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos ir Lenkijos Liaudies Respublikos sutartis dėl demarkavimo esamos Tarybų Sąjungos -- Lenkijos valstybinės sienos prie Baltijos jūros esančiame ruože. Sutartis numato, kad Berlyno 1945 metų konferencijos nustatyta ir esama šiuo metu Tarybų Sąjungos ir Lenkijos Liaudies Respublikos valstybinė siena prie Baltijos jūros

esančiame ruože bus demarkuota vietovėje 1956 metais.“

Taiigi, minėtose pastabose A. Rapackiui priskiriama laimėjimo (nei pralaimėjimo) Mažosios Lietuvos sąskaiton, matyti, nėra buvę. Ta sutartis tik dar kartą primena, kad Maskva atkakliai laikosi savo tezės, anot kurios vadinamoji Potsdamo linija yra „galutinė siena“ tarp Sovietų Sąjungos ir Lenkijos.

Lygiai taip pat tuo tarpu nėra duomenų, kurie patvirtintų gandus, esą Sovietų Sąjunga galvojanti apie Karaliaučiaus srities prijungimą prie Lietuvos. Vienintelis pastaruoju metu įvykęs pasikeitimas tėra, kad jau ir į Karaliaučiaus sritį iš Lietuvos galima keliauti be leidimų, lygiai kaip ir į Latviją, Estiją ar pačią Rusiją.

LNT Lietuvos Biūklės
Studijų Centras

JONO ANDRULIO GAMYBOS

LIETUVIŠKI SŪRIAI

Savo skoniu ir kokybe yra žinomi Amerikoje ir Kanadoje
MICHIGAN FARM CHEESE & DAIRY, INC.
Fountain, Michigan

Aptarnavimui ir informacijai rytinėse valstybėse prašoma kreiptis:

PETER LISAUŠAS, 64-09 CLINTON AVENUE, MASPEH, N. Y. T.L. TW 4-8087

SAVAITĖ PASAULYJE

* Bostone širdies liga mirė admiralas Byrd, 68 m. amžiaus, artikos tyrinėtojas. Velionis, būdamas pensijoje, dar ruošėsi naujai ekspedicijai. Laikėtu ekspedicijų jam apie 200 kartų buvo nušalusios nosis.

* Penki sovietų povandeniniai laivai, Maliuski tipo, atplaukė į Tsing-Tao (Kiniją). Kiti trys aplėdo Vladivostoką ta pačia kryptimi. Jie skiriami kinų komunistų jūrininkų apmokymui.

* Kadaro vyriausybė, bijodama, kad kovo 15 d. Vengrijoje neįvyktų naujas sukilimas, suėmė dvylika tūkstančių vengrų.

* Pirmą kartą Turkijoje į karo mokyklą priimtos moterys. Šiuo metu mokosi 26 merginos.

APAČIOJE: Tautinės Sąjungos suruoštame Vasario 16 proga bankete Čicagoje dalyvavo 17 valstybių konsulai. Pirmoje eilėje iš kairės: H. C. Bonnet (Argentina), A. Ramon (Nicaragua), G. Peredes (Panama), N. S. Sámie (Lebanon), Dr. P. Daužvardis (Lietuva), G. Oldenburg (Švedija), P. Carasso (Ecuador). Antroje eilėje: J. Plięgo (Mexico), W. H. Jones (Liberia), A. Helgason (Islandija), A. Malebrado (Haiti), Friedrich von Lupin (Vokietija), S. G. Ronan (Airija), P. Villa (Cuba), P. J. C. Tissen (Olandija) ir J. Blanequaert (Belgija).

(D. Elliott nuotrauka)

* Ispanijoje į generolo-kapitono laipsnį (kas priilygsta maršalui) pakeltas Agostino-Munoz Grandes, kuris turės teisę iki gyvos galvos būti valdžios tarnyboje. Paskutinis generolas-kapitonas buvo prie Alfonso XIII Primo de Rivera.

* Praeitais metais rusai pagamino 195,000 skalbimo mašinų (125% daugiau, negu 1955 m.) ir 224,000 šaldytuvų (48% daugiau) ir 179,000 dulkių siurblių (37% daugiau). Be to, labai išvystyta pianų gamyba (30% daugiau, negu 1955 metais).

* Komunistų valdomos Rytų Vokietijos mieste, Leipcige, atidaryta tradicinė tarptautinė prekybos paroda su 40 tautų vėliavomis ir tarptautiniais, bet ne komunistiniais, prekybos šūkiomis.

* Bonka, kurią 1953 m. spalio 1 d. į Missouri upę įmetė Amelie Suttan iš Nebraskos, šiomis dienomis buvo rasta Olandijos pakrantėje. Bonka plaukė Missouri, paskiau Mississippi ir pagaliau Atlanto srove iki Šiaurės jūros.

TAUTINĖS SĄJUNGOS SEIMAS CLEVELANDE

Teko patirti, kad Tautinės Sąjungos valdyba nutarė šių metų birželio mėn. Clevelande, Ohio suaukti sąjungos seimą, kuriame bus aptarta visa eilė sąjungos reikalų, o taip pat bendradarbiavimo sąlygos su kitomis grupėmis. Tikimasi, kad bus išsamiai pasisakyta ALT reformos reikalu.

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijos vadovybė Philadelphijoje. Iš kairės į dešinę: K. Dobilas, B. Tvarčūnas, A. Figelis. Visi trys jie yra savanoriai, Vyčio Kryžiaus kavalieriai.

NEPAMIRŠKIME NUKENTĖJUSIŲJŲ KOVOJE DĖL TĖVYNĖS LAISVĖS

JURGIS KIAUNĖ
Lietuvos Kariuomenės
Savanoris - kūrėjas

Vasario 16 minėjimams vyktant mūsų spaudoje buvo labai daug rašyta, kaip ir kas švęte šią mums brangią švęte.

Kaip paprastai pasiūdoma „aukso vidurio“, taip ir šios šventės minėjimų aprašymuose — pasigendame objektyvumo. Švęteje įvairūs veiksniai, partijos ir atskiri asmenys teigė, kad tik jie yra Lietuvai daug gero padarę ir dabar tik jie ją vaduoja. Susidaro įspūdis, kad jei ne jie, tai ir Lietuvos nebūtų buvę.

Tos kalbos jau tęsiasi antras dešimtmetis, o tautos vėžimas nė iš vietos. Gyvenimas rodo, kad, be pompastiškų kalbų, reikia dar ir darbu, nuosirdžių darbų, meilės ir pasiaukojimo. Vekselį pasirašyti nesunku, bet jį išpirkti kur kas sunkiau. Man rodos, kad kalbant apie vienus, reikia nepamiršti ir kitų. Duotus politikus vekselius išpirko ir deklaruotus aktus įgyvendino Lietuvos savanoriai, kariuomenė, šauliai ir partizanai. Ir šiandien jie tebebūdi. O apie juos, Tautos šventės proga veikia nieko, arba labai mažai. Atseit, jie pamiršti.

Yra žinių apie juos iš Tėvynės. Dėl suprantamų priežasčių, jų pavardžių negalima skelbti. Tie vyrai Karo Muziejuje kasdien, rytą ir vakarą, gražiomis apeigomis reikšdavo

pagarbą žuvusiems už Tėvynę. Gyvybę pasididžiavimui ir džiaugsmui, trimitams aidint, jie keldavo trispalvę. Amerikos lietuvių dovanoto laisvės varpo aidai kildavo į padanges. Šiandien dauguma jų prieš išžudyti, ar mirę baū. Bet dar saujelė tų vėliavnešių, trimitininkų ir kanklininkų yra gyvi. Deja, jie visų užmiršti kenčia

Jurgis Kiaunė, pirmasis sužeistas Lietuvos laisvės kovų dalyvis.

vargą, nedateklių ir, ligų spaudžiami, vaitoja. Mums skaudu, bet jiems daug skaudžiau būti išvytiems iš Tautos Šventovės, netekusiems pragyvenimo šaltinių ir sveikatos, matyti išniekintą nežinomojo kareivio kapą ir jausti tautai uždegtus retėžius. Jiems reikalinga pagalba vaistais ir kitais būdais. Jie laukia.

Tą pat proga siūlyčiau visiems gerai pagalvoti ar neatėjo laikas mums iš pagrindų persitvarkyti. Tikrovė rodo, kad mes, manydami, jog mūsų tremtis trumpa ir kad už kelių mėnesių ar metų grįšime Tėvynę, klydomė. Pasaulio įvykiai rodo, kad jau labai daug kas nuostojo savo ankstyvesnės reikšmės. Reikia įsiskirti naujų kelių, naujų planų. Reikalinga generalinė mūsų gyvenimo revizija. Mūsų partijos ir veiksniai, sukurti Tėvynėje, iš dalies nuostojo reikšmės. Kelias į laisvę tolimas ir sunkus. Atseit, reikia persitvarkyti, tamiejiems ėjimams. Manysčiau, reikia užmiršti praeities darbus ir kelius, kurie mus skaldo ir silpnina. Užmiršti visus asmeniškumus ir su pasišventimu, ryžtu ir Tėvynės meile stadi vieninčiai tam didžiam ir šventam Lietuvos vadavimo darbui. Atsiminkime seną Romėnų sūkj: „Tautos gerovė yra svarbiausias įstatymas“. Tam tikslui darytume nuolaidas, įsiskokime bendro kelio. Nėra to, ko negalima būtų padaryti. Tautos nežūsta jei jos yra pasiryžusios laimėti. Laimėsime ir mes.

Pastaba: Kas norėtų sušelpiti Lietuvos Laisvės Kovų invalidus, aukas siųskite jų valdybai šiuo adresu: Br. Tvarčūnas, 4316 N. Franklin St., Philadelphia 40, Pa.

VIEŠA PADĖKA

Jurgio Kiaunės 60 metų suaktyvė proga komiteto pirmininkui p. Ginkui ir nariams už auką L. L. Kovų Invalidams paremti 18 dol. ir 53 cent. L. L. Kovų Invalidų Draugijos Valdyba nuoširdžiai dėkoja už piniginę paramą L. L. Kovų invalidams.

L. L. Kovų Invalidų
Draugijos Valdyba

Dabar

Andai Vienybėje buvo pranešta apie tai, ką Brooklyno socialdemokratai viename savo susirinkime kalbėjo, būtent, kad "jei Lietuvoje būtų toks režimas, kaip Lenkijoje, lietuviai socialdemokratai jam nesipriešintų."

Paskiau apie tą socialdemokratų pasitarimą J. Kaminskas Bostono Keleivyje parašė:

"Vertindami padėtį satelituose, pasitarimo dalyviai buvo vieningos nuomonės, kad satelitų statuso patikrinimas Pabaltijo kraštuose būtų teigiamas etapas jų sunkios kovos kelyje."

Taigi, Vienybės pranešime apie tą socialdemokratų pasitarimą nebuvo prasilenkta su faktais.

Ir J. Kaminskas, rašydamas Keleivyje, tai patvirtino.

Bet dabar štai tas pats J. Kaminskas Chicagos Naujienose rašo, kad "Vienybės straipsnio teigimai yra nuo pradžios iki galo grynas prasimanymas..."

★

J. Kaminskas Naujienose teigia, kad tame Brooklyno socialdemokratų susirinkime tebuvo diskutuota "Vakarų pagalbos satelitams teikimo klausimas."

Bet Keleivyje jisai rašė, kad tame susirinkime buvo diskutuota ir kiti klausimai. Pavyzdžiui, --

"... Pasitarimo dalyviai reiškė mintį, kad mūsų 'veiksniai' turėtų iš naujo peržiūrėti laisvinimo veiklos uždavinius ir taktiką, realiai žiūrėdami, kas krašte darosi, stengdamiesi suprasti vykstančius tautose pasikeitimus, imti juos kaip yra ir nedidinti atstumo tarp mūsų emigracijos ir tautos kamieno tėvynėje."

J. Kaminskas pataria "nedidinti atstumo" tarp emigrantų ir tėvynės, bet jis nemato "atstumo" tarp savo paties žodžių Keleivyje ir Naujienose.

★

Bretonai reikalauja autonomijos Prancūzijoje...

-- Bet apie tai nė žodžiu neužsimenama prancūzų spaudoje, rašo vieno Amerikos laikraščio korespondentas Paryžiuje.

Tiek jau dėl prancūzų, kurie savo respublikos karvei ganėti turi plačias imperijos lankas. Tai vis dėlto imperialistai.

Bet tokie latviai... Pavyzdžiui, prieš karą estų filologai kreipėsi į Latvijos švietimo ministerį, prašydami jiems leisti susisiekti su lyvais.

-- Nebėra lyvų Latvijoje, jiems buvo atsakyta...

O ar Kauno kanceliarijos, brukdamos Rygiškių kalbą žemaičiams, šiuo atveju buvo geresnės?

Ar žemaičiai nemurmėdavo, matydami suvalkiečių okupaciją vyskupo J. Staigaičio asmenyje?

★

Tiek britams, tiek patiems Kipro salos gyventojams, matyt, nusibodo kovoti.

Faktas, kad Kipro salos sukilėlių vadovybė jau kalba apie taiką, o britai - apie arkivyskupo Makarios gražinimą iš tremties, rodo - ką?

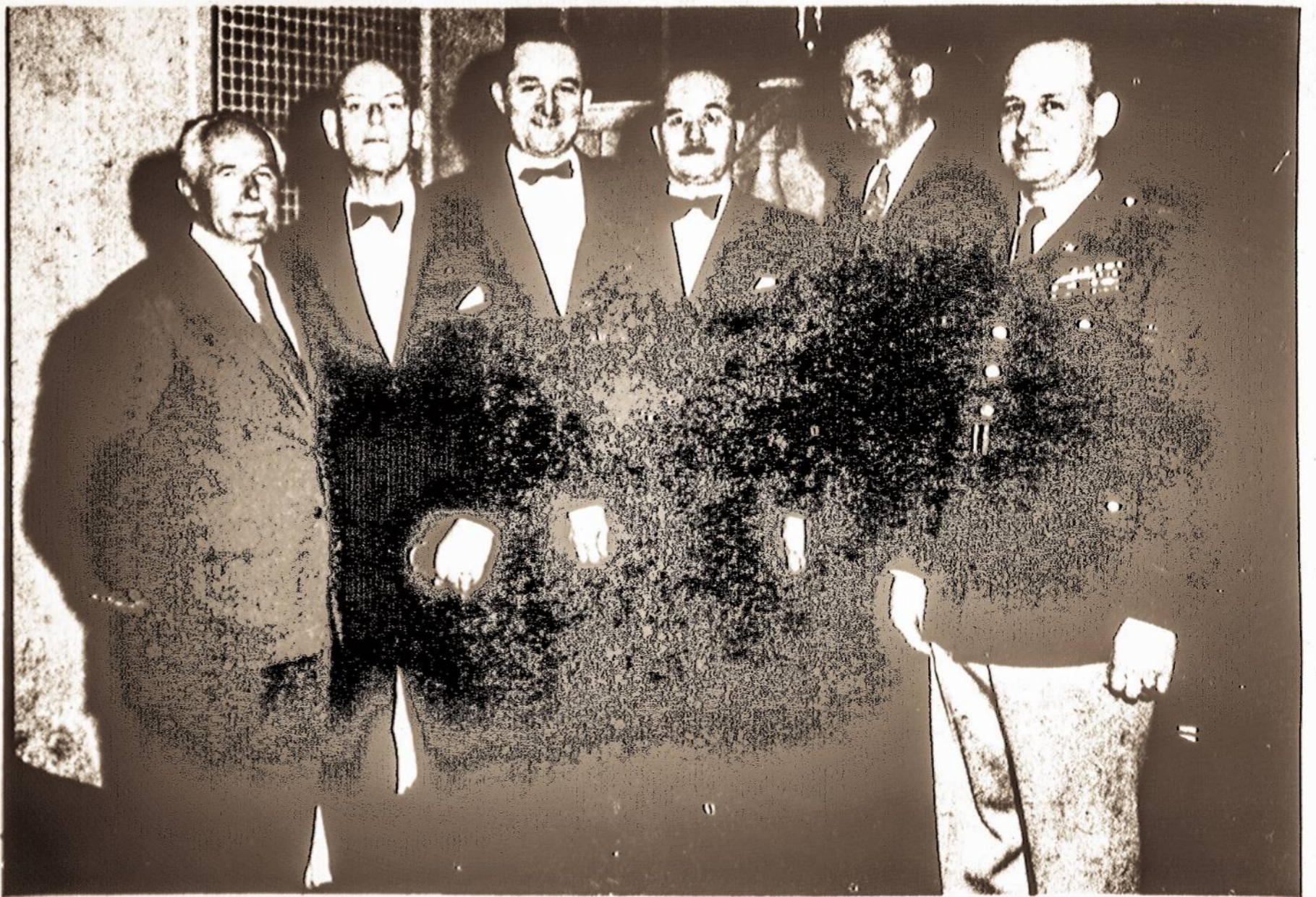
Tai rodo, kad ir vieni ir kiti norėtų baigti kruvinas, net dvejus metus užsitęsusias, kovas.

Bet ar Kipro sala bus pavesta Graikijai, kaip to reikalauja arkivyskupas Makarios ir sukilėliai?

Tiesa pasakius, britai Kipro salą Graikijai siūlė pirmojo pasaulinio karo metu. Bet tada tarp kaimynaus Konstantino ir Venizelos vadovaujamų respublikonų ėjo įžūli kova Graikijoje.

Graikija būtų gavusi Kipro salą 1915 m. spalio 17 d., jeigu ji tada būtų vykdžiusi savo sutartį su Serbija ir paskelbusi karą Austro-Vengrijai.

JUOZAS TYSLIAVA

Grupė dalyvių Tautinės Sąjungos bankete vasario 17 d. Chicagoje. Iš kairės į dešinę: J. Bačiūnas, Švedijos generalinis konsulas G. Oldenburg, Cook County valstybės gynėjas, B. Adomowski, kons. dr. P. Daužvardis, adv. A. Olis ir gen. P. Berregan. (D. Elliott nuotrauka)

KODĖL JUNGTTINĖS VALSTYBĖS NEPRIPAŽIŠTA PEKINO REŽIMO?

Komunistinės Kinijos pripažinimas ir jos priėmimas į JT jokiū būdu nepasitarnautų taikai ir saugumui.

Nuo to laiko, kai 1949 metais komunistai užėmė Kiniją, o Kinijos respublikos vyriausybė persikėlė į Tainaną (Formozą), daug ir karštai kalbėta dėl komunistinės Kinijos režimo padėties tarptautinėje arenoje.

Kai kurios valstybės tą režimą pripažino, nors joms ir nepatiko jo politika. Tokios valstybės samprotavo, kad jeigu komunistai de facto valdo Kinijos sausžemį, tai nieko kito nelieta, kaip tik pripažinti Mao Tse Tungo režimą.

Tačiau daugelis kraštų, tarp kurių yra ir Amerika, nepripažino komunistinės Kinijos ir dar didesnis valstybių skaičius pasisakė prieš Pekino režimo įsileidimą į Jungtines Tautas.

Praėjusią savaitę Amerikos valstybės sekretorius Dulles, Australijos sostinėje Canberroj, kalbėdamas SEATO posėdyje, nušvietė Amerikos galvosena šiuo reikalu.

"Komunistinės Kinijos pripažinimas ir jos priėmimas į JT", sakė Dulles, "jokiū būdu nepasitarnautų taikai ir tarptautiniam saugumui. Toks Amerikos nusistatymas pagrįstas tikru noru sustiprinti laisvės ir valstybių nepriklausomybės pajėgas".

Tarp kitų dalykų Dulles nurodė, kad laisvuose Azijos kraštuose gyvena daugelis milijonų kinų emigrantų. Dauguma jų ištikimi Kinijos respublikai Taiane. Pripažinus Pekino režimą ir jį pasodinus Jungtinėse Tautose, tokie kinai savo lojalumą gali atiduoti Pekinui ir tai komunistinei Kinijai tik padėtų varyti diversijas svetur.

Tenka atsižvelgti ir į tai, kokių pasekmių turėtų komunistinės Kinijos priėmimas į JT, dargi gal būt nuolatiniu

Saugumo Tarybos nariu su veto teise. Svarbiausias Saugumo Tarybos uždavinys yra išlaikyti taiką ir saugumą pagal JT chartos principus. Pekino režimas keliais atvejais buvo JT pasmerktas, ne tik už ginkluotą agresiją prieš Korėjos respubliką, bet ir prieš JT karines pajėgas.

Dulles priminė, kad komunistinė Kinija smurtu užgrobė Tibetą, kurstė karą Indokinijoje ir nesutiko atsisakyti nuo karo, kaip savo politikos įrankio Pescadores ar Penghu salų atveju.

Tuo momentu, kada Jungtinės Tautos atitenka vis didesnė atsakomybė išsaugoti tvarką ir tarptautinę teisę, ar galima į JT įsileisti tokį režimą, kuris neparodė jokio noro būti geru kaimynu, ko reikalaujama iš JT nario, o priešingai, pasireiškia savo piktais darbais.

Visi šie sumetimai sutvirtina Amerikos nusistatymą nepripažinti Pekino režimo ir priešintis jo priėmimui į JT, tuo pat metu pripažįstant Kinijos respubliką su vyriausybe Taiane.

Filipinų prezidentas Roman Magsaysay, žuvęs praeitą sekmadienį lėktuvų katastrofoje, Cebu saloje.

ADOMAS GALDIKAS

GIMTOJI ŽEMĖ

GALDIKO PARODA NEW YORKE

Dail. Adomas Galdikas kovo 23 d. Feige galerijoje, 601 Madison Ave. ir 57th Street, New Yorke, atidaro jau trečią savo kūrinių parodą Amerikoje.

Adomas Galdikas randamas įvairiose meno šakose: kaip grafikas, pašto ženklų ir Lietuvos banknotų projektų autorius, akvarelistas, teatro dekoratorius, bet daugiausia tapytojas.

Jis yra vienas iš lietuvių dailininkų bene labiausiai pamėgęs gamtą, ypač lietuvišką. Ir dabar, lankydamas svetimus kraštus, jis sugeba didžiausiu tikslumu atvaizduoti Lietuvos peisažus, kas rodo jo nepaprastą savo tėvynės gamtos pažinimą. Dėl to jis, nors ir modernistas, bet, dėl savo lietuviškų peisažų, mums yra lengvai suprantamas.

Kalbant apie modernųjį meną, kurį taip sunku suprasti paprastam žmogui, dail. A. Galdikas, kartą užklaustas, taip išsireiškė:

— Kas pažįsta ir atjaučia praeities meną, negali nejausti ir nevertinti dabarties moderniojo. Menas, kaip ir spauda, yra epochos veidrodys. Juo žmogus mažesnės kultūros, tuo mažiau išgyvena dvasinį pasaulį, tuo sunkiau jam suprantamas modernusis ir aplamai menas.

A. Galdikas buvo pirmasis, kuris su savo kūryba įrašė lietuvių dailininkų vardą į vakarų Europos meno pasaulį, 1931 m. suruošęs pirmąją savo kūrinių, suruošęs pirmąją savo kūrinių meno parodą Paryžiuje. Ji 1937 m. Meno ir Technikos parodoje, Paryžiuje, jis gauna pirmąją premiją už paveikslą „Lietuva“ ir aukso medalį už „Šarūno“ dekoracijas. Parodose jis dalyvavo daugelyje kraštų ir meno kritikų visur buvę aukštai vertinamas.

Prancūzų meno kritikas Waldemar George savo straipsnyje,

EMILJA ČEKIENĖ

skirtame A. Galdiko kūrybos monografijai, rašė:

— Jeigu jo (Galdiko) kūriniai atitinka mažos respublikos ideologijai, tai tik dėlto, kad jo estetika ir poėtikai nėra klajojančio riterio, o kaimo žmogaus, kurio menas paliečia mus svaigiu dirvos kvapu. Šis menas nėra skeptiško virtuozo žaismas, nei pramogavimas nieko neveikiančio mandarino, kuris dirba tik snobų ir mokslininkų elitui. Jo kūryba įrašo pro jo nuosavą sapną ir nerimą, užslėptą valią ir troškimus per ilgai užslopintos tautos, kuri sugrįžta prie savųjų šaltinių ir savojo kelio.

Žemės dailininkas, Adomas Galdikas, — rašo toliau Walde-

mar George, — užmegs pokalbį su medžiais, kurio pėdsaką mes randame daugelyje jo drobių ir piešinių. Kaip Corot ir Theodor Rousseau, jis turi jų dvasios raktą. Medžių poezija jį vilioja ir pavergia. Jis sugauna šakų lingavimą ir medžių šlamesį.

Dail. A. Galdiko kūrinių turi įsigiję daugelis įvairių valstybių didžiųjų meno muziejų bei galerijų.

Tenka priminti, kad didžioji Amerikos spauda, kaip New York Times, Herald Tribune ir Art News, A. Galdiko kūrybą priskiria labai aukštam meniniam lygiui, kuo ne tik pats dailininkas, bet ir visi lietuviai gali didžiuotis. Tuo būdu keliamas Lietuvos vardas laisvuose kraštuose.

Adomas Galdikas (V. Mazelio nuotrauka)

DACTADOC

ALGIMANTAS ŠALČIUS

RAJINDUOS

Radijas primena aukoti vengrams drabužius, maistą, dolerius. Spauda plačiai rašo apie vykstančias derybas dėl pagalbos suteikimo lenkams. Nesutariama kaip tą pagalbą duoti: per Varšuvos vyriausybę, kuri tebėra komunistinė, ar ją aplenkiant, "tiesiog" lenkų tautai.

Senatorius John Kennedy sako, kad reikia šelpti bile kaip, nes "išlaisvinimo politika, ignoruojant pavergtų tautų skurdą ir vargą, būtų brutali ir pavojinga".

Senatorius William F. Knowland mano, kad pagalbos davimas per vyriausybę, kuri yra priklausoma nuo Maskvos, būtų kaip toj karikatūroj — karvutė ėda čia, o melžia Maskva.

Tačiau kai kurie politikai turi viltį, kad karvutė prisiedusi, gali nuspirti melžėją ir pazylioti į mūsų pievas.

Praėjusią savaitę, sen. Knowland, kalbėdamas L.I. Universitete, prisiminė, kad kalbama tik apie pagalbą lenkams. "O kodėl jos nesitūlyti rumunams, bulgarams, albanams, čekoslovakams, vengrams?"

Visai nepataikydami nei į JAV, nei į viso laisvojo pasaulio politikos ritmą, visų Pavergtųjų Europos Tautų politikai viešai protestavo. Juos labai, mat, apvykęs JAV nenoras boikotuoti Sovietus. Jie vis tebesivadovauja buvusiomis JAV politikos gairėmis — "taika per jėgą".

★

Sen. Knowland negalėjo užmiršti pabaltiečių. Amerikos tautos vardu pabaltiečiams nekartą buvo deklaruojama draugystė ir atsidavimas. Sunku todėl patikėti, kad po visų tų kalbų Vasario 16 proga Kongrese JAV atstovai nežinotų lietuvių laisvės troškimo, gausių rezistencijos aukų. O gal Washingtonė manoma, kad pilnai užtenka to, jog mūsų diplomatams leidžiama naudotis lietuviškų litų palūkanomis, ar maitinant buvusių partijų lyderius?

Vis dėlto senatoriaus Knowlando pasiūlymą remti pavergtas tautas per Tarptautinį Raudonąjį Kryžių reiktų pasvarstyti. O kodėl "nepolitiniam" Balfui nepabandžius susisiekti su taip vadinamu "Lietuvos Raudonoju Kryžiumi" Vilniuje?

Aniems atsiliepus, Balfas tarpininkautų persiūsdamas skurstantiems lietuviams trašų, įrankių...

Dabartinė "pagalbos" Lietuvai forma, aišku, yra žymiai parankesnė "Parcels to Russia" biznieriams, mokesčius iš jų gaunančiai JAV, muitus imančiai Sovietų sąjungai.

Pagaliau, ar teisinga ši diskriminacija, kada vienieni, kurie turi gimines Amerikoje, gali už tūkstančius rublių perleisti gaunamas gerybes kitiems, tuo tarpu tie, kurių giminės neįsikūrė Vakaruose, bet aktyviai ar pasyviai kovojo, turi vargti be paramos Lietuvoje ar Sibire?

★

Ar pastebėjote, kad lojalūs maskolberniai savo giminių Amerikoje neragina grįžti Lietuvon. Atrodo, kad jie supranta, kad lietuvių buvimas čia jiems yra svarus koziris, su kuriuo skaitosi Maskva ir Washingtonas.

Jei tikrai jie norėtų susigrąžinti tūkstančius čia vegetuojančių profesionalų, tai nebūtų delsiama su "geležinės uždangos" pakėlimu.

Ar ne keista, kad Pravda Maskvoje rusiškomis raidėmis visad teisingai "spelina" Vilnius ir Kaunas, tuo tarpu The New York Times visad rašo Vilna, Kovno... Kas čia? Inteligencijos stoka ar pikta valia, nors nekartą NYT redaktoriams apie tai buvo rašyta!

NYT parašius apie atvykimą iš Kauno žyduko, kurį ten išsaugojusi tėvams "tokia moteris", mūsų Informacijai buvo graži proga Amerikos žydijai priminti, kad tai ne vienintelis žydas, kurį išgelbėjo lietuviai, rizikuodami savo gyvybe.

Saulio Lietuvių Bendruomenės JAV Centro
 Tarybos vicepirmininkas dr. inž. Algirdas
 Nasvytis gina Bendruomenės idėją, tai esąs
 bandymas be pavyzdžio.

BENDRUOMENĖ

...kurį laiką Vienybėje
 Meškauskas pabere pluoš-
 tų, minčių Bendruome-
 nes. Pagrindiniai jo
 mintys yra: „visus lietu-
 viančius organizacija
 JAV žinanoma, tai rodąs
 JAV patarimas; Bendruome-
 nės padėti įgyvendinti vieny-
 bės, nes to nesugebėjo padary-
 ti joms organizacijos, kaip
 ALP ir LNT, lituanis-
 tų mokyklos — seselių rei-
 nių kultūra ir jos organiza-
 cija masinis dalykas, to-
 kio reikalauja Bendruomenė;
 bendro pobūdžio reika-
 lams pakanka ALP; Bendruome-
 nės vadovauja keli entuzias-
 tai, pagrįsti darbininkai mažiau
 atstovauti lietuviškus rei-
 nius, kaip laikraščių redakto-
 rai, turintys biznierių ir t.t.,
 kaip Meškausko surinktuos-
 argumentuose matyti a priori
 nusistatymas Ben-
 druomenės atžvilgiu, vis dėlto
 straipsnis yra tuo naudingas,
 kad per diskusijas padeda pla-
 tiuoti Bendruomenės idėją.

...visus lietuvius apjungianti
 organizacija yra JAV žinanoma,
 negalima atsakyti iš praeitės
 patirties, nes iki Bendruome-
 nės niekas nebandė tokios or-
 ganizacijos kurti. Kitos tauty-
 bės turi panašias sėkmingas
 organizacijas. Gyvenimo aplin-
 kybės išaukė Amerikos Lietu-
 vų Tarybą, kurią sudaro orga-
 nizacijų atstovai. Kaip patyri-
 mą, ALP veikia sėkmingai
 dideliuose ir lietuviškai
 atstovose kolonijose. Deja,
 organizacijų atstovų principas
 nepasiekia ten, kur lietuvių skai-
 čius mažas ir ten, kur žymus
 atsilikimas nuo lietuviškų reika-
 lų. Atsakyti lietuvių sunku pri-

kalbinti į specialią organizaci-
 ją, jis turi jaustis netik lietu-
 viu, bet turi interesuotis spe-
 cialiomis problemomis lietuvi-
 ybės ribose. Daug lengviau jį
 pritraukti į organizaciją, kuri
 testato vieną sąlygą — būti
 lietuviškos kilmės. Nepasla-
 ptis, kad net iš naujai atvyku-
 sių DP apie 40% nepriklauso
 jokiai lietuviškai organizacijai.
 Nuošimtis dar didesnis tarp iš-
 siklaidžiusių tautiečių. Beveik
 visi iš jų paraginti sutiks įsto-
 ti į bendriausio pobūdžio orga-
 nizaciją, nes atsisakymas yra
 tolygus atsiskirymui nuo lietu-
 viškos visuomenės. Žinoma tam
 yra viena sąlyga — Bendruome-
 nė turi būti visuotinai priimtina.

Ar gali Bendruomenė įgyven-
 dinti vienybę? Yra lengviau
 atsakyti į tą klausimą negaty-
 via prasme — negali vienybės
 įgyvendinti Meškausko suminė-
 tos organizacijos, nes jos su-
 darytos politiniu pagrindu. Yra
 visiems žinomas faktas, kad
 emigracijoje partinis susiskal-
 dymas yra daug aštresnis, kaip
 kad savoje valstybėje ir partinė
 kova yra mažiau pažabota. Tam
 yra daug priežasčių, bet svar-
 biausios, atrodo, yra šios. Vis-
 sas ribas peržengusio įsakar-
 ščiavusio partiečio negalima
 pasodinti į kalėjimą, net jeigu
 jis sudarytų „naują vyriausy-
 bę“ politikai jaučiasi daug
 laisvesni savo veiksmuose, nes
 jų gerovė ir butis neturi ryšio
 su jų laisvalaikio politine vei-
 kla, partinių organizacijų vi-
 dujinis ryšis yra menkas, par-
 tijų vardu dažnai veikia tik ke-
 letas activistų, kurie neturi
 nei noro nei priemonių sužino-
 ti savo partijos narių nuotai-

kas. Šitokios sąlygos privedė
 ir mus prie liepto galo, kada
 kaikurios grupės randa reikalo
 atskirai rengti oficialius Vasario
 16 minėjimus. Šios mintys
 nėra a priori partijų pasmerki-
 mas. Partijos yra neišvengia-
 mas gyvenimo reiškinys ir būti-
 na politinio gyvenimo sąlyga.
 Kovoti prieš partijas tereikėtų
 naujos bepartvyvių ar priešpar-
 tyvių partijos įsteigimą. Ta-
 čiau yra aišku, kad reikia jieš-
 koti priemonių prieš partinių
 aistrų klestėjimą, nes tai ken-
 dia lietuviškos reikalui iš es-
 mės. Bendruomenė gali ir turi
 padėti lietuviškai vienybei, pa-
 keisdama politinės veiklos sti-
 lių. Yra vilties, kad jai šioje
 srityje pasiseks. Pavyzdžiui,
 Bendruomenės centro valdybą
 sudaro asmenys su aiškiu poli-
 tiniu nusistatymu, tačiau tas
 nesudaro jokios problemos, nes
 visi turi geros valios ir suge-
 bėjimo atskirti kur yra bendri
 lietuviški reikalai ir kur gali
 pasireikšti politinė veikla.

Meškauskas teisingai sako,
 kultūrinis gyvenimas yra stu-
 miamas kultūrinio elito, bet ne
 masių. Tačiau kultūrinis elitas
 turi daug geresnes veiklos są-
 lygas, jei jam suteikiamas vi-
 suotinio mandatas. Susipratu-
 si visuomenė nemėgsta, jei vi-
 suotinos reikšmės sprendimai
 yra visuomenei primetami atski-
 rų asmenų ar partizaninių or-
 ganizacijų. Čia vienas iš di-
 džiausių argumentų už visuoti-
 no pobūdžio organizaciją vi-
 sose gyvenimo srityse, nevien-
 tik politinėje kovoje už laisvę.

Lituanistinių mokyklų kla-
 simas gali gerai būti išspręstas
 seselių Chicagoje, bet kaip

bus tose vietovėse, kur sese-
 lių nėra? Be to koordinavimo,
 programų vadovėlių ir kiti klau-
 simai sudaro didelį problemų
 kompleksą, kuriomis yra už-
 verstas tiek centro tiek apygar-
 dų švietimo tarybos.

Kas gali daugiau patarnauti
 lietuviškai visuomenei papras-
 tas darbininkas ar laikraščio
 redaktorius, yra mūsų aplinky-
 bėse netinkamas klausimo pa-
 statymas. Visi lietuviai puikiai
 žino, kad naujųjų DP socialinė
 padėtis šiame krašte nieko ben-
 dro neturi nei su jų intelektua-
 liniais sugebėjimais, nei su
 asmenybe. Vyresnio amžiaus
 karys, gal būt pasaulinės kla-
 sės karo mokslo žinovas, pri-
 tyręs administratorius aukštos
 klasės istorikas ar lituanistas
 tegali gauti sargo, šlavėjo dar-
 bą ar panašiai. Tuo tarpu vidu-
 tinio lygio jaunas medicinos
 daktaras lengvai uždirba 10,000
 - 20,000 dolerių į metus. Lie-
 tuviška visuomenė bendruome-
 nės rinkimuose įrodė, kad ji
 nematuoja visuomeninio autor-
 iteto asmens socialinio lygio
 šiame krašte mastu. Kitas klau-
 simas yra lietuviškų reikalų
 atstovavimas Amerikos politi-
 kams. Bet ta sritis yra pavesta
 ALT.

Kas bendruomenėje dirba —
 paskiri entuziastai ar daug as-
 menų? Priklauso kaip į klausimą
 žiūrėsime. Visose organi-
 zacijose daugiausia dinamizmo
 įneša paskiri asmenys, bet jų
 entuziazmas liktų bevaisis, jei
 neiššauktų atgarsio platesnia-
 mose narių skaičiuje. Pav. sa-
 koma, kad visą Chicagos apygar-
 dos darbą dirba vienas dr.
 Bajerčius, bet per 1956 metus

Chicagoje buvo tiek organizuo-
 tų įvykių, kad sėkmingam pra-
 vedimui reikėjo, tiesiog šimtų
 asmenų aukojančių savo lai-
 svalaikį.

Vienas Meškausko teigimas
 vertas protesto, būtent tvirtini-
 mas, kad bendruomenė savo
 veikla pakenkė parengimų skai-
 čiui... JAV yra visuomeniniai
 visai palaidas kraštas, neužde-
 dąs atskiram individui jokių
 visuomeninių pareigų. Ta dva-
 sia ir laikas, be abejo, veikia
 mūsų visuomenę. Be to, mūsų
 visuomeninė veikla čia yra
 100% idealistinė. Ji neturi jokios
 socialinės padėties. Visuomeninė
 veikla todėl smarkiai mažėja
 ir dar mažės. Kaip tik čia ben-
 druomenė mato savo uždavinį.

Neužmirškime, kad lietuviš-
 kos kilmės emigrantų problema
 neišnyks su Lietuvos laisvės
 atgavimu. Tuo atveju didžiama
 ALT funkcijų atpultų. Jau vien
 tas faktas reikalauja sukurti
 fundamentalinę, solidžią lietu-
 viškos kultūros ir lietuviško
 kraujo organizaciją su už-
 tikrintu tęstinumu. Bendruome-
 nės pamažu auga ir stiprėja. Yra
 vilčių, kad galės atlikti tuos
 uždavinius, kurie jai yra numa-
 tyti. Viena iš pasisekimo sąly-
 gų yra visų lietuvių visuotinis
 bendruomenės pripažinimas.

ALGIRDAS NASVYTIS

**Nepamirškite
 atnaujinti
 prenumeratą**

Jurgis Savickis

„Zemė dega“ — tai „užrašai žmogaus, nedalyva-
 usio politikoje, vien tik mačiusio ir pastebėjusio įvy-
 kius“ II, 360.

Knygoje apstu įvairių veikėjų. Tie, kurie tuoj me-
 tams ko žemės ratą, šiečia veikia tik antrajame plane:
 atstovai ar jų veiksmus vaizduoja autorius iš
 tolo, nuotolio, nelyginant skaitytojas iš laikraščio.
 Jautymėse rašytojo orbitą bus pakliuvę visų pirma
 margi — tautybes, profesijos, charakterio atžvil-
 žiu — kaimynai. Šalia anglo ar vokiečio, belgo ar
 aristokrato ryškių paveikslų čia pat randi taik-
 nių, italių bei prancūzų darbininkų ar ūkininkų, tų pa-
 — prancūzų, italių, vokiečių ar amerikiečių karių
 charakteristiką

Vis dėlto „Z. d.“ autorių domina ne tiek žmogus,
 kaip gamta augalai ir gyvūnai. Rožės pumpuro spro-
 gimo tulpes lapelių skleidimasis, pirmasis sniegas ar
 žemės ūkiuose paskendęs ežeras — šitokios yra pa-
 — „Z. d.“ temos. Nė vienas rašytojas to-
 — žemėi neparašė, nė vienas tiek grožio gam-
 — geradė, tokio harmoningo varlių choro negirdė-
 — niekas tiek nebus ne tik šuns ir katės, bet ir kiau-
 — „minčių“ išskaitės.

„Zemė dega“ yra veikalas be fabulos įprastine to-
 — žemė, tačiau parašytas taip patraukliai ir
 — užvertus paskutinį lapą, tau pasida-
 — be galo gauda. Ir gaila to niekad nepasikartosian-
 — žemė, bet lietuvių rašytojo, didžiojo mūsų be-
 — novelariaus.

1957. III. 18

Nepaprastai gerus kaimynus turiu. Artimiausiu-
 — belgas. Mūsų sodybėlės sueina kartu. Su-
 — savo namą, be baldų, karo apnaikintą
 — pianistas. Kaip gera sodžiuje rimta mu

Pasakojo man, kad dabar Belgijoje oficialiai
 leista šūniėna ir katiena. Tai, esą, net didelių
 skanėstų esama.

Jokių žinių iš namų.

Tuo tarpu užsienyje esą mūsų diplomatai kon-
 feruoja, tai yra, kažkokią alchemišką formulę
 Lietuvai išgelbėti kombinuoja. Visi jie nuolat
 dar tokie baltai pirštiniuoti. Lyg staga būtų apa-
 ristokratėje. Nors, atrodo, dar taip neseniai visi
 braidėm po kaimo pievas pas tėvus.

Mūsų diplomato tipas.

41. VII. 19

Tarp 5-tos ir 6-tos valandos ryto.

Iš tikrųjų tai tik tarp 3—4 val. rytmetys.
 Laikrodė Prancūzijoje dabar yra pasuktas dviem
 valandom pirmyn. Tai yra, pasuko vokiečiai.
 Kad mes visi dirbtume viršum. Mes dar nesiruo-
 šiame jo atsukti. Nors jau ruduo greit. Vasarą
 su tuo, pagal vokiečių madą įvestu, laikrodžiu
 buvo tikrai mums vargas. Rytmetį kelk žmogus,
 kaip tikras koks sunkiadarbis kumetis, niekuo-
 met nedamiggs. Per pusryčius, 12 valandą, kai
 visa Prancūzija pavalgusi ilsisi bent iki antros,
 dabar per patį dienos karštį žmonės turi eiti į
 darbą... Tas laikrodėis baudė ir varė žmones.

Ko tik vokiečiai neprasimano mumis besirū-
 pindami. Pagal juos seka ir dabartinė prancūzų
 vyriausybė.

Kaip tamsu lauke! Gražiai išpiešas mėnulio
 ragas gražiai blyksnoja ramioje jūroje. Kaip ko-

čia poezijos strofa. Daug blyksnojančio sidabro
 jūroje.

Matau, visi mano apylinkės ūkininkai vis
 dėlto sukilę. Visus aš juos jau seniai pažįstu.
 Tas, kuris priėmė iš paties Italijos karaliaus me-
 dalį ir kurio duktė dabar išteka. Tas, kuris su
 pilvu ir turi šiltnamį pomidorams veisti, ir tas,
 kurį aš paprastai vadinu: „žmogus, parduodąs
 porus“. Jo pavardė sunkiai man sutelpa galvoje.
 Visi jie savo darbo vergai. Jų diena nuo 5
 ryto ir iki 9, net iki dešimtos, vasarą.

Tuomet tik jie vakarienįauja.

Kaip tai man skaisčiai primena Lietuvos bau-
 džiavos laikus.

Andai atvykęs į mane vienas Lietuvos diplo-
 matas gardžiai nusijuokė, kai aš jam pamojau į
 mano ūkininkų trobeles ant kalno, už slėnio.

— Kokie čia „ūkininkai“ — tai sklypininkai.

Mūsų madniam diplomatui atrodė tas taip
 keista, tie režiai. Net užgaulinga.

Jis pats yra apsirikęs sau didelį (mūsų čia
 supratimu) 2 ha ūkį, su mulu ūkyje ir invento-
 riškai prisegtu prie ūkio darbininku.

— Man niekis pakelti ūkio našumą! — giria-
 si diplomatas. — Lietuvoje aš pakėliau dešimt
 karių savo ūkio našumą. Žinoma, ir įdėjau kiek
 pinigų.

- UZ IR PRIES

Vienybės Redaktorius Vytautas Meškauskas patiekia pastangų įsteigti visus lietuvius apimančią organizaciją trumpą istoriją, kuri verčia abejoti dabartinio bandymo sėkme

1. Dr. inž. A. Nasvytis klysta teigdamas, kad tokios organizacijos kaip „bendruomenė“ niekas nebandė įkurti. Tiesa, niekas nebuvo atėjusi į galvą mintis įsteigti, vaizdžiai tariant, lietuvišką „getho“, aklinai nuo likusio pasaulio atskirtas lietuviškas kolonijas, kurios tik vienos galėtų ilgesniam laikui apsaugoti nuo ištautėjimo svetur gyvenančius lietuvius. Tokia mintis yra iš

anksto pasmerkta nepasisekimui. Manau, kad ir pats A. Nasvytis į tokį „getho“ neeity. Tačiau pastangas suburti į vieną tautinę-kultūrinę-ekonominę organizaciją galimai daugiau lietuvių, paliekant nuošalyje jų pasaulėžiūrinius ir politinius reikalus, galima užtikti dar prieš dabartinių bendruomenės iniciatorių užgimimą.

Jau 1885 metais dr. J. Šliūpas įsteigė Susivienijimą Visų

Lietuvninkų Amerikoje. Tikslas — „padėti... pakelti savo tautystę“. Na, Šliūpas buvo laisvamaniškas, nors ir kovos už lietuvišką pamaldas bažnyčios pradininkas, todėl kunigai sudarė savo Susivienijimą Visų Draugysčių Lietuviškų Amerikoje. Šitas susivienijimas grynai lietuviška linkme pasuko 1890 m., kai jo vadovybę perėmė dr. J. Šliūpo iš Vilnios atgabentas karštas patrio-

tas kun. A. Burba. Tada toji organizacija pasivadino Susivienijimu Lietuvių Amerikoje ir bandė apjungti visus lietuvius. Tačiau kai kunigai neteko vadovybės susivienijime, jie tuojau įkūrė kitą Susivienijimą Lietuvių Rymo Katalikų Amerikoje. (Abi organizacijos dar veikia ir, teoriškai galvojant, jas galima būtų prikelti didesniam tautinės reikšmės veikimui, jei atsirastų naujų žmonių su naujom patraukliomis idėjom.)

Kitas bandymas suburti galimai daugiau lietuvių grynai kultūriniam darbui, buvo Tėvynės Mylėtojų Draugija. Kunigai, nepatekę jos vadovybėn, stengėsi jos darbus nušviesti „prieštikiškie“ šviesa.

A. Nasvytis, žinoma, galėtų atsikirsti, kad dabar laikai pasikeitė. Kunigai ir pasauliečiai yra persiėmę pakantos dvasia. Katalikiškas Lietuvių Frontas net siekia „pašalinti religiją iš politikos, o pačią politiką pakelti iki moralės augštumų“. Tačiau praktika parodė, kad frontininkų pastangomis praveistas vienintelis kiek didesnis Bendruomenės pasirodymas, vadinamas Kultūros Kongresas, buvo praveistas ne tik gana vienpusė dvasia, bet ir apvainikuotas ne pvz. mūsų kultūros veteranų pagerbimu, bet tik lokalinio Chicagos klero pašlovinimu.

Taip pat galima būtų priminti, kad emigracijoje atsidurusių 10 VLIKų sudarančių politinių grupių tuojau pasiskirstė į klerikalinę ir laicistinę penkiukes, nors tuo laiku

nebuvo svarstomi kokie nors pasaulėžiūros reikalai. Taip pat ir mūsų studentai yra daug veiklesni savo SANTARoje, apimančioje tik liberalinio nusistatymo studentus, negu visuotinoje studentų sąjungoje, kuriai dar priklauso ateitininkai.

Man atrodo, jog šių faktų akyvaizdoje galima rimtai būks-tauti, kad bendruomenė į savo eiles subūrus ilgesniam laikui tikrai imponantišką tautiečių skaičių, joje prasidėtų ideologinės, pasaulėžiūrinės kovos, ji virstų dar viena mūsų tradicinių grupių kovos arena.

Mano nuomone būtų geriau, jei abi grupės kultūrinį darbą, kaip iki šiol, dirbtų atskirai. Mažiau triukšmo ir daugiau naudų. Jei susidariusi būklė kada nors reikalautų bendros politinės ar kultūrinės akcijos, susitarti nebūtų sunku. Juk turime ALT, o kada reikėjo kovoti už teises bažnyčiose, tą kovą pradėjo bedievis J. Šliūpas. Kovos reikalui praėjus, prasidėjo skirtumų įieškojimas. Taip buvo seniau, taip yra ir dabar. Totalinio režimo, kuris to neleisti, juk sukurti negalime.

2. Negaliu sutikti su A. N. teigimu, kad kultūrinis elitas turėtų geresnes sąlygas, gaudamas savo veiklai „mandatą“ iš bendruomenės. Kultūros kūrėjai dirba ne pagal kieno nors pavedimą, bet savo sielos verčiami. Paprastai jie yra nusi-stojusios socialinės tvarkos kritikai. Kai totalinis režimas įsigali, mūzos nutyla. Taip (Nukelta į 9 psl.)

„ŽEMĖ DEGA“ AUTORIOUS

ganizuoja Lietuvos propagandą. Nuo 1919. I. 1 oficialur Lietuvos atstovas Danijai, nuo 1922. I. 21 atstovas Skandinavijai, 1923. XII. 6 atšauktas iš Kopenhagos ir paskirtas atstovu Suomijai, 1927. VII. 1 priskiriamas prie URM-jos Kaune, kur netrukus ima eiti Teislių administracijos dep-to direktoriaus pareigas; 1928 m. kartu eina Kauno Valstybinio Teatro direktoriaus pareigas. 1930. I. 1 nepaprastas pasiuntinys ir įgal. min. Skandinavijai su gyv. vieta Stockholme, 1937. XII nepaprastas pasiuntinys ir įgal. min. Latvijai, 1938. XII. 1 įgalioto ministerio teisėmis Lietuvos nuolatinis delegatas prie Tautų Sąjungos Ženevoje, kur dirba ligi 1940 m. pavasario, kada į šią vietą atvyksta iš URM centro Ed. Turauskas. Po to nusikelia į savo „Ariogalos“ sodybą Roquebrune, Pietų Prancūzijoje, kur 1952. XII. 22 staiga miršta nuo kraujo išsiliejimo smegenyse; palaidotas tame krašte, kuriame kiek anksčiau rado poilsį du dideli rašytojai, taip pat Lietuvos atstovai — Milašius ir Jurgis Baltrušaitis. Ten pat po poros metų miršta ir jo gyvenimo palydovė Inga, apie kurią „Ž. d.“ randame ne vieną iškalbingą įrašą: „Kokią aš gerą žmoną turiau!“ II, 69.

Pirmas Jurgio Savickio kūrinyms Marutės vargai išspausdintas apie 1910 m. Lietuvos Žiniuose. 1919 m. Danijoje išspausdinama J. S. knyga En Rejse gennem Litauen, kuriai pratarinę parašė danų kritikas Georg Brandes. J. Savickio iniciatyva Švedijoje išleidžiama knyga apie lietuvių meną, taip pat parengiama lietuvių novelių antologija švediška.

Lietuvių k. išleista šios J. Savickio knygos: Šventadienio sonetai (1922), Ties aukštu sostu (1928), Atostogos (1928), Truputis Afrikos (1935), Kelionės, 2 knygos (1938) (keturios pastarosios kelionių ir atostogų įspūdžių knygos išleistos J. Rimšiaus slapyvardžiu), Raudoni batukai (1951), Šventoji Lietuva (1952), Žemė dega, 2 knygos (1956). Rankraščiai: Sapnas, 13 novelių (5 niekur nespausdintos rinkinys (apie 240 psl.), Atsiminimai (apie 550—600 p.), Šarlatanas, Lietuvos respublikos kūrimosi pradžios romanas.

Jurgis Savickis gimė 1890. V. 2 Pagausančio dvarelyje, Ariogalos vls., Kėdainių aps. Baigęs Kauno gimnaziją, 1911—14 m. studijuoja Maskvos un-te teisės mokslus. 1914 m., prasidėjus Didžiajam karui, ima dirbti Centriniam Lietuvių Komitete, kuris rūpinosi Lietuvos pabėgėliais Rusijoje. 1915 m. siunčiamas to komiteto delegatu į Daniją, kur kelerius metus or-

— Čia užsėsiu kviečius!

Aš čia niekur nematau sėjamų kviečių. Ir abejuju, ar jie tiks čia sėti.

Tuo tarpu diplomatas su balta batistine nosinate ir ištakingu, profesijai reikalingu švarke-liu. Šiaip visur eidamas lazda bado — vis pasakyk jam kiekvienos morkelės ar vynuogės našumą ir pelningumą. Gerai dar, kad neklausia lotyniškų vardų.

Nors, ilgą laiką sodžiuje gyvendamas, ir esu nustojęs kai kurių, nereikalingų, skrupulų ir miestietiškos ambicijos, bet šandie jaučiuos iš tikrųjų tokiu ūkininku, kurį lanko iš miesto atvykę giminės. Nei sveikas, nei labas, vis varsto daržo ir sandėlio duris ir nuryja dažniausiai patys sau:

— Hm!

Apie diplomato lankymąsi aš esu girdėjęs ir anksčiau. Prašiau atvykti ir pas mane. Kurį tinkamą dieną. Tik, — pasakau, — ne sekmadienį, nes sekmadienį buvom kviešti kur kitur. Atvykti ir, taip sakant, garbę mūsų namams padaryti.

Diplomatas atvyko sekmadienį. Jam, e, taip buvo patogiau.

— Įdomiau pamatyti iš netolimų vietų originalines aplinkybes! — Jaukiai diplomatas ir jo skaitė...

„Originalinės aplinkybės“ — tai mano klumpės, mano žmonos pasiūti marškiniai, man atrodo, jie patys elegantiškiausi, ir nuo saulės atsiginti šiaudinė skrybėlė didelėm briaunom. Toji skrybėlė labai sužavi man nepažįstamą, skaisčiąją poniją ir ją net egzaltuoja. Ji, matau, bus pasišovusi mane tuojau nufotografuoti. Man atrodo, skrybėlė kaip skrybėlė, kitaip akys būtų saulės sugadintos.

Šiaip taip išsiginu jos fotografuojamas, mat, suūkininkėjau.

Žmonai — gyvulių liuoba prieš išsirengiant šandie iš namų svečiuosna ir namų apyvoka. Reikia skubėti, greit jau 12.

— Kodėl neatvykote kitą dieną, kaip esame prašę?

— Taip išėjo.

Jaučiu, kaip varstomos visos durys, o žmona nė nežino iš to staigumo, kaip čia svečiams pasirodyti. Nes jina mėgsta tvarką ir švarą namų svečiams rodyti. Tas namas — namokšlis tai jos pasididžiavimas. O dabar namas prigriautas. Namas remontuojamas. Jis remontuojamas kasmet, vasarai užėjus. Ir rudenį. Rangovas vis neatitinka klaidos.

Jaunoji diplomato žmona net rankomis suploja. Jai vis taip originalu čia ir nauja. Ji vis dėlto nutaiko, kai niekas nemato, nufilmuoti šį kartą mane ar mano žmoną. Jai nepaprastai patinka sodžiaus žavumas.

Antroji dalis

Aš jau nesistengiu ištrūkti iš objektyvo. O pagaliau kas man? Tur būt, jau pasidariau kažkokiu sodžioniu, apatiku. Žmonės yra atsivežę gražius filminius aparatus — visur vežiojasi juos Matyti, tai kažkoks moderninio žmogaus požiūmis.

Ir taip, kaip atvykę, nei sudie, nei labas nepasakę, vėl visa kompanija ištrūko.

— Iki greito!

— Būtinai atvažiuosime.

— Tik iš anksto išpėkite.

— Taip geriau. Ekspromtu!

Poniutė dar pamojo ranka iš tolo: bye-bye!

Mudu, kaip tikri ūkininkai, su žmona susėdova namo pasienyje ir žvalgomės, kas čia atsitiko. Taip buvome norėję pavašinti ir namą parodyti ir išgirsti, kas plačiame pasaulyje girdėti.

— Jūsų ūkininkai tai neūkininkai, tai — šapalienė kažkokia, — nuolat kartojto svečias. — Tai kaip ir užgaulė mums asmeniškai.

Dar buvo pasekęs šį diplomata kitas, garsus mūsų politikas, ilgai užsienyje buvęs. Ir — jis! Vieno šiaip saikingo pokalbio protarpyje jis sako.

— Žinai ką, žemę nerūšiai užmiršti įtrešti.

— Mano tėvas, atsimenu, visuomet mešlą į laukus veždavo!

Nepaprastas pastabumas. Iš pradžių man atrodė, kad žmogus juokauja. Bet tai buvo rimtai. Ir tėvas ir tas mešlas laukuose. Kaip mes greitai primirštame Lietuvos laukus. Apie tėvus nekaltant.

Išleido Knygų Leidykla Terra.

KRYŽKELĖS

A. VIENUOLIS

DIENĄ IR NAKTĮ GRIAUDĖ ARMOTOS

Kryžiuočiai nepatenkinti vis dairėsi į namus...

Karigaila, pasiduok! — košdamas pro dantis antą kartą pasiūlė jam bajoras ir iškėlė viršum jo galvos savo kalaviją.

Karigaila ji atmušė, atėjo atgal ir visu smagumu vėl smogė bajorui į galvą. Perkirto šalną ir nuvožė žalvario apkaustymą. Bajoras susvyravo, pasitaisė ir, surikęs „gyvą man ji, gyvą“, puolė Karigailą ir išmušė ją iš balno.

Jadžio! — riktelėjo narsusis Karigaila, krisdamas nuo arklio žemėn.

Lenkai, pamatę parblokštą savo vadą, puolė jo gelbėti, o ūsuotas vaivada su savo ginklanešiais pradėjo kapoti vienplaukį bajorą žemaitį. Bajoras gynėsi, bet neilgai: apsiptylęs krauju, nusirito nuo arklio.

— Gyvą man ji, gyvą! — dar sušaukė bajoras Knystautas, nepaleisdamas iš rankų pavadžio ir graibydamas kilpos. Bet ūsuočio ginklanešys nuoko nuo arklio ir įsmeigė jam į krūtinę mizerikordiją...

Karigailą Kazimierą užgulė keletas vyrų ir norėjo paimti ją gyvą. Jis išsivadavo ir vėl stvėrėsi kalavijo, bet vienas žemaičių pėstininkų ilgakočiu kirviu nuėmė jam galvą. Tuoju buvo baigta ir su kitais lenkų lietuvių Karigailos būriais.

Kai kunigaikštis Vytautas drauge su didikais nuėjo nuo Vilnelės kalno, Kreivoji pilis jau buvo paimta ir degė. Jos viduje jau šeimininkavo žemaičiai. Džiūgaudami kariai nešiojo prieš kitų pilių sienas ant ieties pavertą Karigailos Kazimiero galvą ir rodė ją, kad įvartytų baimės kitiems gynėjams.

Bajorui Knystautui ant greitųjų sąrengė iškilmingas laidotuves.

Nors Kreivą netikėtai ir ūmar paėmė, kitų pilių puolimas prasidėjo negreit, tik po kelių dienų, kai atvyko visos armotos, visi taranai ir kiti sienų griautuvai.

XXII

Prasidėjo spalio mėnuo. Subiuro oras, pasidarė trumpos dienos, ilgos naktys, ir nuo nuolatinio lietaus patvino upės ir ištežo visi keliai. Medžiai pagelto, pradėjo mesti lapus. Per Gedimino kalno šlaitus jau greit galima buvo išžiūrėti, kas dedasi apgultose pilyse.

Jau visas mėnuo gausūs sąjungininkai daužė Vilniaus tvirtovių sienas ir negalėjo įveikti jos stiprių mūrų. Dieną ir naktį griaudė armotos, darbavosi taranai; šimtai riterių, prisidengę metaliniais stogais, artinosi prie pilies sienų, mėgino po jomis pasirausti, griovė jas iš viršaus ir iš apачios, bet vis buvo veltui. Apsiaustieji su ne mažesniu pasisekimu daužė iš armotų jų taranus, akmenų mėtomuosius pabūklus, pylė ant puolikų galvų verdančią dervą, šutino juos karštu vandeniu, leido debesis strėlių, o kai riteriai prikopdavo prie sienų viršaus, skynė jų galvas ilgakočiais kirviais.

Nusiminė kryžiuočiai, nebe tokie jau uolūs kautis buvo ir svetimšaliai riteriai, o kai įsitaisydavo liutys ir pūsdavo šaltas šiaurės vėjas, visi buvo surūgę, nepatenkinti ir visi dairėsi į namus. Juo labiau visiems gadino nuotaiką, kad, subiurus keletą ir patvino upokšniams, nebegalima buvo leistis į Vilniaus apylinkių sodžius grobti. Be to, pradėjo trūkti maisto žmonėms ir pašaro arkliams. O aukų kasdien krisdavo šimtai, tad tėvai vienuoliai nuo ryto iki vakaro abiejose bažnytelėse laikydavo už nukautuosius mišias ir laidodavo juos vakarais Antakalnyje bendruose kapuose. Apie pilis ir pačiame Vilniaus mieste žemė, kasdien terlijama daugybės vežimų, minkoma tūkstančių žmonių ir arklių kojų, pasidarė kaip tyrė. Riteriai klimpo su šarvais, grimzdavo vežimai, ir niekur nebegalima buvo purvu išbristi. Peršlapusios palapinės nebelaikė šilumos, o miesto namai ir nameliai visi jau buvo sugriauti ir sukūrenti.

Apsiaustųjų padėtis buvo daug geresnė: maisto jiems netrūko, vandens taip pat; išlapusios tvirtovės sienos darėsi dar atsparesnės, ir sumažėjo pavojus gaisrams. Be to, pilių viršininkai, įbauginti Kazimiero Karigailos likimo, gynėsi iš paskutiniosios ir nė nemanė pasiduoti.

Riteris Griežė nuo pirmosios Vilniaus tvirtovės apgulimo dienos buvo paskirtas kryžiuočių armotų ir taranų viršininku, ir jam nelabai sekėsi: dvi armotos sprogo, ir tik per agunos grūdą jis išliko gyvas; kitos dvi — pagedo, o pataisyti nebuvo kur. Atidreko parakas. Iš likusiųjų keturių ordino armotų kartais jo puškoriai negalėdavo iššauti nė iš vienos. O ir šaudyti nelabai sekėdavo: paimdavo ar per aukštai, ar per žemai; kartais permesdavo, kartais neprimedavo ir retai kada pataikydavo į taikinį. Vienintelė jo paguoda, kad ir prancūzų puškoriais ne geriau sekėsi: ir jie dažnai keikdavos, bardavos ir kaltindavo ar lietų, ar kad pagonių akys nukreipią jų šūvius. Bėda buvo ir su taranais: jie ir patys gedo, daužė juos ir iš pilies armotų, o taisyti taip pat nebuvo kur. Ir, apskritai, riteris pats nežinojo, kas jam darosi, kad visur pradėjo nebesisekti. Kai išėjo iš Užubalių pilaitės ir kol su niekuo nekariavo ir neliejo žmonių kraujo, buvo laimingiausias žmogus; viskas jam pasaulį atrodė gražu, miela, malonu, ir visi žmonės buvo kaip broliai. Ar tai jodamas giraitėmis, ar plaukdamas valtimi Nemunu, ar naktigultuose jis nesiskirdavo su savo svajone, su savo meile Laimai. Traukdamas Nemunu į Kauną, jis ties Dubysa tyčia buvo sustojęs ir teiravosi pas žemaičius, atvykusius iš upės aukštumų, ar nebus jie ką girdėję apie bajoro Knystauto pilį ir jo dukrą gražuolę Laimą. Malonus jam buvo ir Dubysos vandenėlis, iš to krašto atplaukiąs. Nekantriai laukė, bene susitiks su pačiu bajoru ar jo sūnumis, kurie taip pat turėjo traukti į Vilnių. Vilniuje, tiesa, su jais susitiko, bet pirmąją jų susitikimo dieną bajoras Knystautas buvo nukautas. Po tėvo mirties nebekalbūs pasidarė ir jo sūnūs. Riteris Griežė jautėsi labai vienas ir nelaimingas. Nelaimingas jis pasijuto jau anksčiau, pradėjęs su komitūru Hermanu malšinti Ariogalos bajorus. Nelaimė jam atnešė tie patys lietuviai, kai ties Kaunu su Skirgailos kariuomene įvyko mūšis. Jame dalyvavo ir riteris Griežė; čia pirmą kartą po savo išimylėjimo sutepė jis lietuvių krauju savo kalaviją. Jo auka buvo jaunas lietuviukas, mėlynom akim, geltonais plaukais. Tie plaukeliai gyvai priminė riteriui Laimutės gelsvas kasas, jos gintarų eilutę... ir jį nukratė šiurpas. Toliau riteris Griežė jau nebepuolė, o tik gynėsi. Po to mūšio jis jautėsi taip, kaip jaučiasi pralaimėjęs žygį vadas. Naktį jis sapnavo tą nukautą lietuvį ir, kai atsikėlė anksti rytą, nebe taip meiliai pasveikino saulutę. Visą kelionę iki Vilniaus, o ir Vilniuje jautėsi jis it savo meilę praradęs. Jau nebedarė jam tokio įspūdzio nei paukščiai, nei žmonės, nei graži Vilniaus apylinkių gamta. Dažnai atsimindavo seno krivio dainą apie nakčia priešų užpultą ir į pelenus paverttą bajoro pilį...

Kai per Vilniaus miestą skrisdavo į pietus gerivių virtinės, ir jam norėdavo palikti žudynes ir lėkti ten, kur Padubysio giria ošia, kur dantyta Užubalių pilaitė tarp raistų ramiųjų stūkso.

Kartais, kai jo puškoriais pasisekdavo gerai pataikyti į priešą, ar geležinis sviedinys pramušdavo pilies sieną, riteris nebesidžiaugdavo drauge su kitais. Vienintelis riterio nusiramimas tai, kad jis pamatė, jog ir kunigaikštis Vytautas nesidžiaugia laimėjimais, nenusimena ir nepasisekimais. Be to, pastebėjo riteris, kad kunigaikštis ir kariauja, ir politikuoja, ir gyvena ne šios dienos įvykiais, o tikslais, gal tik jam vienam žinomais. Tai davė ir jam narsumo į viską šalčiau žiūrėti ir laukti šviesesnės ateities. (Bus daugiau)

LIETUVOS ATSIMINIMŲ
RADIJO VAIANDA JAU 16 TUS ME-
TUS SKRIEJA PAS KIEKVIENĄ.
LIETUVJ DIDŽIOJO NEW-YORKO
N. J. IR CONN. APYLINKĖJE KU-
RIS IEŠKO ATSIGAIVINIMO LIETUVIŠKAME ŽODYJE IR DAINOJE.

ŠESTADIENIAIS
NUO 4:00 iki 5:00
VAL. P.P.

STOTIS **WEVD**

(1330 KIL. IR 97.9 MEG. FM)

DIREKTORIUS - JOKUBAS J.

STUKAS
1261 WHITE ST. HILLSIDE N.J.
WAVERLY 6-3325

Wagner Theater

110 WYCKOFF AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

(arti Dekalb Ave)

Nuo kovo 22 iki 27

SCHULD ALLEIN IST DER WEIN

Inge Stoldt - Jobst Tibor

ASCHENPUTTEL

Rita Novotny - Renate Fischer

Casino Theater - 86 St.

210 EAST 86th STREET - NEW YORK CITY

Nuo kovo 22 iki 28

DIE BARRINGS

Lil Dagover - Olga Tschachova

FRAULEIN LILY

Franziska Gaal - Szoeko Szakal

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601-3 SOUTH SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DE 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: PO 5-4110

PARK FLORIST

MATTHEW MAŽEIKA, Savininkas.

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas

60-15 JAMAICA AVENUE

(Skersai nuo Haven teatro)

WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Vtginia 9-3112

REPUBLIC WINE

&

LIQUOR STORE

MARIJONA IR JURGIS

JOKUBAČIAI

322 UNION AVENUE

BROOKLYN 11, N. Y.

Tel. Evergreen 7-2089

PATI PATIKIMIAUSIA FIRMA SIUNTINIAMS PERSIŪSTI Į SSSR, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS

PARCELS TO RUSSIA, INC.

1530 BEDFORD AVE., BROOKLYN 16, N. Y.

Tel. INgersol 7-7272, INgersol 7-6465

Si firma yra Maskvoje Intourist (galiota čia vietoje imti multa už siunčiamus daiktus į SSSR.

Kadangi visos agentūros uždarytos, tai patobulinimui pataravimo ir paskubinimui siuntinių pristatymo į SSSR, o kartu klijentų patogumui, atidarė skyrius:

11601 Jos. Campan Ave., Detroit 12, Mich. Tel. TO 8-0298

651 Albany Avenue, Hartford, Conn. Tel. CHapel 7-5164

121 S. Vermont St., Los Angeles, Calif. Tel. DUnkirk 5-6550

78 Second Avenue, New York, N. Y. Tel. ORchard 4-1540

Galima beveik viskas siūsti -- nauji ir dėvėti rūbai, maisto produktai, o taip pat įvairūs vaistai, Streptomycin, Penicilin, Rimofon ir kt. Vaistai siunčiami oro paštu ir gavėjui pristatomi per 7 - 10 dienų.

NAUJIENA: DABAR GALIMA SIŪSTI 'ANTI-POLIO SERUM'

Taip pat siunčiamos rašomos mašinėlės įvairiais alfabetais, akordijonai, siuvinamos mašinos. Pristatymas garantuotas ir gaunate gavėjo parašą.

PARCELS TO RUSSIA, INC.

Naujas adresas: 1530 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y.

Telefonai: INgersol 7-6465, 7-7272

Įstaiga pirmame aukšte. Daug vietos automobiliams pasistatyti. Įstaiga atidaryta kasdien, įskaitant sekmdienius nuo 9 iki 6 val. ir šeštadieniais nuo 9 iki 4 val.

Firmos veikimas pertvarkytas, kiekvienas siuntinys išsiunčiamas neatidėliojant ir paskyrimo vietą pasiekia per 7 savaites, oro paštu - per 8 - 10 dienų.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

Salės šokiams, vestuvėms ir kitokiems pobūviams priėmimams kainomis. Geriausi gėrimai pigiausiomis kainomis.

Lietuviški maisto gaminiai.

Patriotinių organizacijų susirinkimams patalpos nemokamai.

Visais reikalais kreiptis į klubo vedėją V. E. Mikalauską.

280 Union Ave Brooklyn, N.Y.

Telefonas: EVergreen 4-9672

LIETUVIŲ DEMESIUI!

NEWARKE ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į Ukrainą, Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitus kraštus.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

Siuntiniai išsiunčiami 48 valandų bėgyje.

Siuntėjui įteikiama pašto pakvitavimas apie išsiuntimą.

Siuntiniai pristatomi gavėjui 7 - 8 savaitių bėgyje.

Siuntiniai siunčiami oro paštu pristatomi 7 - 10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu multa.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS

Siųskite siuntinius giminėms.

Ofisas atdaraš kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. p. p.

Netoli Pensylvanijos stoties Newark.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET STREET, NEWARK, N. J. MITCHELL 2-2452

Siuntiniai siunčiami Parcels to Russia, Inc. leidimu

All Languages Typewriter Co., Inc.

Lietuviškos ir angliškos rašomosios mašinėlės žemiausiomis kainomis:

Nuo \$30.00 ir tt.

Taip pat skaičiavimo mašinos, mimeografai ir kiti raštinės reikmenys.

119 WEST 23rd STREET
NEW YORK 11, N. Y.
CHelsea 3-8086

"ŠIAPUS UŽDANGOS"

Vytautas Alantas

Detroit, Mich. - Rašytojas Vytautas Alantas jau keletą vertingų scenos veikalų yra davęs. Šiuo metu Detroitė Dramos Mėgėjų Sambūrio repertuarė ir yra vienas iš paskutiniųjų Vytauto Alanto veikalų, 3-jų veiksmų komedija, „Šiapus Už-

dangos“. Veikalas įdomus, žiūrovui neleidžia nuobodžiauti, o jau juoko, tai iki ašarų.

Šį veikalą vasario 2 d. ukrainiečių salėje matė gausi Detroito lietuvių visuomenė. Kovo 3 d. Chicagos L. R. S. Skyrius su tuo pačiu veikalu pasikvietė, kur irgi publikos buvo nuoširdžiai sutikta. Kovo 30 d. Dramos Sambūrys su veikalu „Šiapus Uždangos“ vyksta į Londoną, gegužės 5 d. į Clevelandą.

Žodžiu, rašytojas Vytautas Alantas scenos darbuotojus papildė vis naujais ir vertingais veikalais. Tuo tarpu Detroito Dramos Mėgėjų Sambūris jau kopija į dešimtmetį. Sėkmės jam.

V. T.

LIETUVIAI ADVOKATAI

CLEMENT A. VOKET

(Vokietaitis)

41-40 74th Street

Jackson Heights 73, N. Y.

NEWton 9-6620

KESTUTIS W. MICHELSON

87-14 111th Street

Richmond Hill 18, N. Y.

VirgInIA 6-6060

ST. BREDIS, JR.

37 Sheridan Avenue

Brooklyn 8, N. Y.

AP 7-7083

ANTHONY J. WESLAN

16 Court Street

Brooklyn, N. Y.

TRiangle 5-6116

Elmhurst Auto Collision Repairs

ZIGMAS ZALIAUSKAS

Savininkas

Taisoma, parduodama, tarpininkaujama ir padedama nupirkti automašinas. Sąžiningas, geras ir prieinamas patarnavimas.

90-30 43rd AVENUE

ELMHURST, N. Y.

Tel. IL 7-1400 ir OL 7-1437

SAVINGS ACCOUNTS
CORDIALLY INVITED

Latest Interest Rate **3%** A YEAR

Compounded semi-annually January and July

Interest begins the FIRST day of the month on deposits made during the first 10 BUSINESS days of January and July, the first 5 BUSINESS days of April and October and the first 3 BUSINESS days of all other months when left until the end of the interest period.

THE *Kings County* SAVINGS BANK

Incorporated 1860

135 BROADWAY at BEDFORD AVE.

539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue

Your Deposits in This Bank Are Fully Insured Up to \$10,000.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

RUOŠIA KONCERTĄ

Hartford, Conn. - Gegužės 11 d., šešt., 7:30 val. vak., Hartfordo Vyrų Choras, Broad ir Capitol gatvių kampe esančioje lietuvių parapijos salėje, ruošia savo metinį dainų vakarą-koncertą.

Programoje, lietuvių kompozitorių ir liaudies dainos. Choro vadovaus Jurgis Petkaitis.

Po koncerto bus vaisės ir šokiai. Bilietų galima gauti salės pirmame aukšte ir pas choro dalyvius.

Meškauskas...

(Atkelta iš 7 psl.)

buvo Rusijoje, Vokietijoje ir Italijoje. „Totaliai“ nusiteikę Chicagos bendruomenininkai, pradėję rūpintis teatro reikalais, bematant, užgesino paskutinius mūsų teatralų entuziasmo likučius.

Klausimas, kas gali patarnauti lietuviškai visuomenei, darbininkas ar laikraščio redaktorius, iš tikro gal keliamas be reikalo. Jį kelia ir aiškina pats Nasvytis. Mano nuomonė yra tokia, kad laikraščių redaktoriai yra priversti visą laiką, ne tik liuoslaikiu, rūpintis lietuviybės išlaikymu, nes su ja yra susijusi jų pačių moralinė ir politinė egzistencija. Todėl natūralu, jei jiems lietuviškam gyvenime priklausytų didesnė rolė. Kai VIENYBĖS išlaikyti nepajėgė kolektyvė pastangos, tą našta pasiėmė vienas Tysliava. Tėvynės Mylėtojų Draugiją iš snaudulio pažadino laikraštinkas B. K. Balutis. Trečiu kartu ją prikėlė redaktorius M. Vaidyla. Kartu reikia pastebėti, kad lietuvių dirbą fizinį darbą, turi daugiau energijos ir noro lietuviškiems reikalams, negu protinį darbą dirbą tautiečiai, paties Algirdo Nasvyčio neišskiriant. Vis daugiau mūsų intelektualų įsitraukiant į savo profesinį darbą, visuomenės veikėjų skaičius mažės, ir vėl, kaip seniau, lietuviybės išlaikymo našta kris laikraščių redaktoriams ir jų artimiausiems bendradarbiams, kurie tą darbą dirba ne „bendruomenės mandatu“, bet tiesioginiai savo skaitytojų įgalioti. Jie geriau negu kiti kasdien jaučia lietuviybės pulsą.

Baigiant noriu pastebėti, kad mano nuomone (ir bijau, kad neklystu) bendruomenės organizacija esamose sąlygose tik gali sudaryti sceną keliems naujiems veikėjams parirėkšti. Antra vertus, tačiau, nėra šiuo, kaip dabartiniai bendruomenės vadai, kurie nėra politiniai „neckalti“, bet turį glaudžius santykius su savo politinėms grupėms, gali tiktį vadovauti didelei organizacijai, jei nesugebėjo į vadovaujančias vietas prasimušti savo pačių mažesnės apimties organizacijose? Žalą bendruomenės organizavimas padarė tokią, kad sukeldamas klaidingas plačios vienybės viltis, sutrukdė mūsų liberaliam ir katalikiškam sparnui sutelkti savo jėgas darniam ir našesniau savo pasaulėžiūros puoselėjimui.

LIETUVIŠKAS TEATRAS BROOKLYNE

Vasario 23 d. Brooklyno Vaidintojų Troupe atžymėjo savo veiklos penketį, parodydama lietuvių visuomenei F. Neveravičiaus „Priešus“, 6 pav. pjesę su prologu.

Veikale yra vaizduojamas mūsų knygnešių gyvenimas, perptintas meilės istorijos, pykčio, neapykantos žandarams, kuri net ir priešus sutaukė.

Pats veikalas dideliu veiksmingumu nepasižymi. Daugiau kalbama apie įvykius, bet ne parodyta žiūrovui, pav., žandarų užpuolimas gabenant knygas, kunigėlio – knygnešio ryšininkai, kurie ateina atsitiinti knygų ir t. t. Blankus ir paskutinis išėjimas į Prūsus, knygnešiui Brazdžiui nusivylus šeimos gyvenimu. Bet veikalas, neskaitant šių trūkumų, žiūrimas įdomiai ir intriga vystoma laipsniškai. Kas svarbiausia šiandien – tai lietuviškas, savas veikalas, su lietuviško kaimo papročiais, savom problema. Gera, kad penkmečiui parinkta toks veikalas.

Režisoriaus V. Žukausko pastatymas buvo išmaningas. Pirmą kartą pamatam Brooklyne taip įformintą veikalą. Priešscenis, kuriame vyko prologas buvo apstatytas medžiais, krūmais. Susidarė įspūdis, kad esi kažkur krūmais, medeliais apaugusiam lauke. Naujas pamatė ir dekoracijos (J. Juodžio), Stilingos, lengvos ir visiškai

VIEŠA PADĖKA

Hartford, Conn. - Ir šiais metais suruoštas Vasario 16 minėjimas praėjo iškilmingoje nuotaikoje. Minėjimas prasidėjo vasario 24 d. 10 val. Lietuvių parapijos bažnyčioje, kur buvo atlaikytos iškilmingos mišios už kenčiančią Lietuvą. Jautry, pritaikintą tai dienai pamokslą pasakė tėvas Gerardas Motiejūnas, pasijonistas. Nuširdi paleka priklauso jam, vietos Ivasiškių, muz. E. Maniukienei ir jos bažnytiniam chorui.

Po pietų Lietuvių mokyklos salėje įvyko to minėjimo antroji dalis. Už jo sekmingumą nuširdus aciū priklausio kongr. E. H. May ir kun. Martinkui už pasakytas kalbas, Hartfordo vyrų chorui, su muz. J. Petkaičiu priešakyje, už mielas lietuviškas dainas, Hartfordo šeštadienines mokyklos moksleiviams su mok. p. p. Jucėnienė ir Z. Dapkuvienė už suvaidintą veikalą „Kelias į Tėvynę“. P. G. Krasauskaitė-Dragūnėnė už grimavimą. Adv. F. Mončiūnai, kurio pastangomis, Connecticut gubernatorių savo proklamacija, vasario 16 paskelbė Lietuvių Diena. Savonio posto veteranams, adv. L. Mazotui, Z. Stražniui, J. Giedraičiui, visiems atsilankusiems bei bent kuo prisidėjusiems prie šio minėjimo pasisekimo.

Prie įėjimo surinkta \$122.60. Aukų lapais \$42.00, už ką aukotojams bei aukų rinkėjoms nuširdus aciū.

ALT ir BALF Sk. V-bos

pakako. 'Nebuvo to dekoracinio sunkumo, nuo kurio net žiūrovui sunku. Tiesa, čia labai daug prisidėjo naujos užuolaidos, kurios leidžia taip pastatyti veikalą.

Režisūriniai mizanscenos atlikta tikslingai, pateisinamai. Gal tik klebonijos scenoje būtų prikišamas gospadinės nevisiška aiškūs ir tikslūs vaikišiojimai apie stalą.

Apšvietimas taip pat buvo vykęs, kurį tvarkė Ed. Juzumas. Nebesimatė apvyniotų popieriais prožektorių, kurie trukdytų žiūrovams. Gaila, kad ne naudota reostato, kuris dar labiau išryškintų apšvietimo galimumus.

Vaidybinė pusė buvo gera. Turint minty, kad tai atlikta vaidintojų, reikia pripažinti kai kurių didelę pažangą. Bendrai, šis spektaklis parodė trupės pajėgumą, jog yra įmanoma puoselėti scenos meną ir po darbo valandų. Kartais, žiūrovai buvo pagauti ir įtikinti, kad jie yra teatre, ypač III ir IV veiksmuose. Jei pradžioje jautėsi kiek netikrumo, baimės, tai vėliau to nebuvo.

Brazdžius (Ed. Liogys) atkūrė visiškai įtikinantį ūkininką, kuris ne dėl naudos knygnešiu yra. Jo scenos su žmona, kur eina kalba apie šeimos reikalus, buvo tikrai geros. Dar reikėtų pagalvoti apie pauzų išlaikymą. Angelė (L. Kašubaitė) buvo vietomis, ypač III veiksmu, labai gera. Šiaip šis vaidmuo davėsi jau sunkiai virškinamas. Marcė (V. Gintautaitė) davė neblogą jaunos, įsimylėjusios merginos tipą. Maryčiukė (N. Lapė) buvo vaikiškai nuširdi. Garsiau reikėtų kalbėti. Laurynas (L. Karmazinas) kartais pasimesdavo (V v.), bet nelengvą vaidmenį atliko gerai. Turėtų pagalvoti apie vaizduojamojo charakterio ypatumus ir pilnai juos išnaudoti. Kunigas Vikaras (P. Nekrošius) maloniai nuteikė savo paprastu-

mu ir nuširdumu. Kurmienė (M. Žukauskienė) buvo tipinga kaimo pletkininkė. Gera charakterinė vaidintoja. Gera pajėga trupėje. Lapelis (J. Lapurka) iki galo išlaikė charakterį ir buvo įtikinamai geras. Tvirtas vaidintojas. Kaminskas (St. Vaškys) nuširdaus kaimo ūkininko puikus tipas, be priekaištų. Kunigas Klebonas (V. Žukauskas) buvo juokingai tipingas ir gražiai perduotas scenos vilko. Uršulė (V. Dėdinienė) nebloga klebonijos šeimininkė, tik tekste turėtų būti tvirtesnė. Jonis (R. Kezys) buvo puikus muzikantas, kaimo bernas. Smuklės padavėja (A. Kundrotaitė) labai gyva ir įdomi improvizatorė. Gerai sušoko tautinį šokį (A. Endriukaiytė, A. Ruokytė, B. Šetkaitė, N. Vasikauskaitė, R. Remėza ir V. Šetikas) ir puikiai derinosi visas jaunimas I veiksmu.

Penkmečio proga sveikintina trupė už tą pasiaukojimą lietuviškam scenos darbui ir linkėtina nenuleisti rankų.

Bronius Goštautas

MINĖJIMAS

Stamford, Conn. - Vasario 16 minėjimas mūsų kolonijoje įvyko vasario 24 d. Minėjime, be Stamfordo lietuvių, dalyvavo dar svečių iš Port Chester, Bridgeport ir kitų aplinkinių vietovių.

Pagrindinę kalbą pasakė svetsys iš Bridgeporto, Jonas Karys, buvęs Lietuvos kariuomenės savanoris ir „Lietuvos Pinigai“ knygos autorius. Latvių kolonijos vardu sveikintimo žodį tarė Anton Buls.

Minėjimo parengimu rūpinosi Stamfordo Lietuvių Bendruomenės rinktoji komisija, sudėty J. Valiušaičio, J. Daniliausko ir V. Biliūno.

Ta proga buvo parinkta ir aukų: ALT 535 dol. ir Lietuvos Nepriklausomybės Fondui 66 dol.

SVENTĖ PRAĖJO GEROJE NUOTAIKOJE

Seattle, Wash. - Maža mūsų kolonija, susibūrusi į Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gėdimino Draugiją, atšventė Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimą, vasario 16 dieną.

Susirinkę buvo apie pusę lietuvių, gyvenančių Seattle. Jų tarpe buvo 10 naujų ateivių (viso jų čia apie 12 šeimų).

Draugijos pirmininkas p. Miknys atidarė minėjimą, o draugijos sekretorius p. Beišėnas pasakė turiningą kalbą, pareiškdamas, kad Amerikos lietuviai daug prisidėjo prie garbingo Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Iš naujų ateivių pusės p. Šalkauskas suminėjo gražią ir didingą mūsų Tėvynės istoriją.

Į minėjimą atsilankė Latvių Bendruomenės pirmininkas p. Argals, Estų p. Mikelson ir Vengrų p. Otlis, kurie trumpai išreiškė bendrą mūsų ir savo skausmą dėl mūsų tautų likimo.

Dėka gero parengimo, kurį atliko p. Miknienė, p. Zitkienė, p. Valiulienė, p. Šalkauskas ir kt., šventė praėjo malonioje nuotaikoje.

K. Z.

LIETUVOJE

- Katedros aikštė Vilniuje dabar vadinama Gėdimino aikšte. Iš šioje aikštėje esančios katedros varpinės kasdien po keletą kartų perduodami per radiją varpų skambesiai.

- Vilniaus spauda rašo, kad Švenčionėlių apylinkėje Varniškių kaime augęs nepaprastai didelis kadugis, būtent, 45 pėdų aukščio.

- Pagal penkmečio planą Eišiškiuose prieš 2 m. pastatyta mokykla ir kiti pagelbiniai trobesiai, kaip praneša Tiesa, "pradėjo griūti". Taip pat nuskundžiama, jog Kauno Inkaro pagaminti guminiai batai niekam netikę ir nepatvarūs.

- Bolševikų nužudyto, kairiųjų pažiūrų poeto Vytauto Montvilos raštai vėl pasirodė Vilniaus knygų rinkoje. Išleista net du šio rašytojo poezijos bei beletristikos tomai.

KOVO 24 D. 7 VAL. VAKARE
SCHWABEN HALL, BROOKLYN, N. Y.
įvyksta didelis penkių pavergtų tautų

KONCERTAS

PROGRAMOJE DALYVAUJA:
Lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai ir vengrai
su dainomis ir šokiais.

Humoristinę programą išpildys aktorai
VITALIS ŽUKAUSKAS ir ALFONSAS PETRUTIS
Naujas dainas dainuos operos solistė
VINCĖ JONUŠKAITĖ
P. Matulaitienės grupė šoks tautiškus šokius
Solistams akompanuobs pianistė Kepalaitė

VISI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI

FRANK NARBUTAS

NAMŲ DAŽYTOJAS
IR DEKORATORIS

Turįs 15 metų patyrimą ir
apdraudą šioje srityje.

Darbas visada atliekamas rūpestingai ir gerai
115-53 NEWBURG ST., ST. ALBANS 12, N. Y.
Telefonas: LA 5-4292

Fire - Auto - Liability - Burglary - Glass Plate

ROBERT F. NARK

APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street
Brooklyn 1, N. Y.
MAin 4-6400

700 Caroline Ave.
N. Valley Stream, N. Y.
VALley Stream 5-0783

Life - Health - Acc. Household - Compensation

PARCEL DEPT.

GLOBE TRAVEL SERVICE

1991 BROADWAY
(Tarp 67 - 68 gtv.)

NEW YORK 23, N. Y.
Telefonas LY 5-0900

GARANTUOJAMAS PRISTATYMAS
BE ATSKIRO ATLYGINIMO

Kalbame lietuviškai

Specialiu susitarimu su Intourist (Maskva)
Siūncia siuntinius į Lietuvą ir visą Sovietų
Sąjungą iš anksto apmokėtu maitu. Paštu
gautų siuntinių sąskaitas išsiūncia
TĄ PAČIA DIENA

MES NE TIK PRIŽADAME, BET IR PADAROME

Kiekvienam siuntiniui duodamas individualus patarnavimas.
PAKUOJAME SAVO PATALPOSE.

Siuntinius išsiūnciame kiekvieną dieną
PRAŠOME ĮSITIKINTI

Reikalaukite raštu paruoštų siuntinių katalogų ir informacijų.

LIETUVIŠKI SŪRIAI

Lietuviški sūriai, gaminami Michigan valstybėje yra švieži nes jie atgabenami lėktuvais. Gydytojai sako, kad maitinimasis pieniškais produktais, ypač sūriu, stiprina žmogaus sveikatą ir ilgina jo amžių. Petro Lisausko krautuvių (prieš Maspetho lietuvių bažnyčią) taip pat galite gauti lietuviškos Boston Baking Co. gamybos duonos, tikrų lietuviškų dešrų ir šviežių, tiesiai iš fermos atvežtų kiaušinių. Petro Lisausko krautuvių gaunami tik švieži produktai.

PETRAS LISAUSKAS
64-09 CLINTON AVENUE MASPETH, N. Y.
Telefonas: TW 4-8087

VISAME NEW YORKE NERASITE GRAŽESNIŲ IR PATOGESNIŲ SALIŲ, KAIP GRAND PARADIŠE

Ką nerengtumėte -- koncertą, vestuves, šokius ar prakalbas -- Grand Paradiše gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.

J. Weinstein

Reikalų Vedėjas

320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Evergreen 7-1123

TRAUN'S BAR

RESTORANAS IR BARAS
AUGUST TRAUN, Savininkas

N. E. COR. 7th IR DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-9785

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 Bedford Avenue Brooklyn 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas: Evergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N. Y.
Telefonas: Evergreen 7-4335 Kopyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedejas
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC
Telefonas: STagg 2-5043

SHALINS FUNERAL HOME

KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue Woodhaven, N. Y.
Telefonas: Virginia 7-4490

AUGUST P. GUSTAS, Inc.

AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
354 Marcy Avenue Brooklyn, N. Y.
(KOPLYČIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR)
Telefonas: Evergreen 7-4774

PATRICK FUNERAL HOME

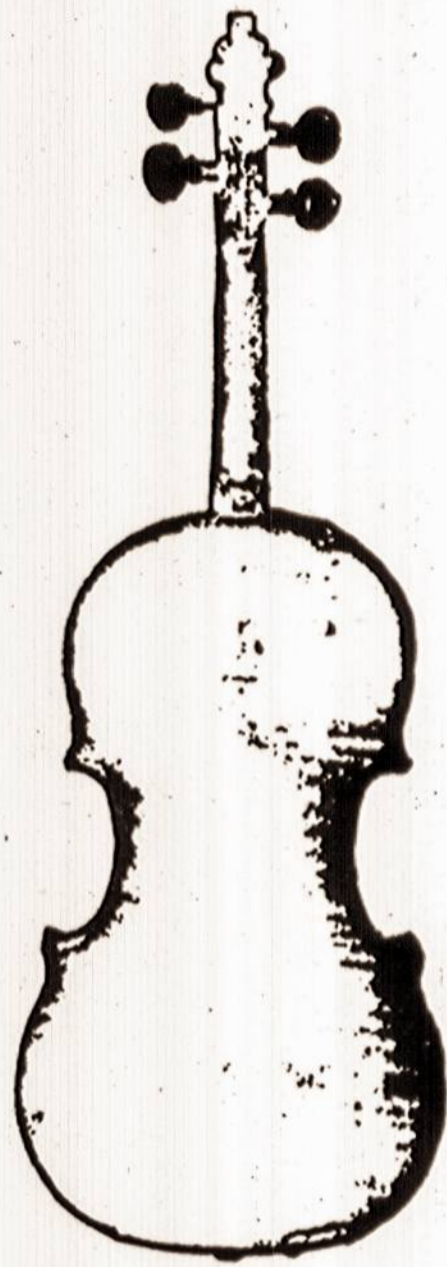
635 North Wood Avenue Linden, New Jersey
Telefonas: Linden 2-4119

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVICIUS, Direktorius
410 Metropolitan Avenue Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: STagg 2-4409

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams.

LIETUVIAI SMUIKININKAI
susipažinkite su
Lietuvio garybos smulkais
GARBĖS DIPLOMĄ
Laimėjusiais 1926 metais
Pasaulinėje Parodoje
Philadelphia, Pa.
Kainos nuo \$150 iki \$500

JULIUS SVITRA
SMUIKŲ DIRBĖJAS
1262 First Avenue
SAN DIEGO 1, CALIF.

A. Andriuskevičius

Laidrodininkas ir Juvelyras
DIDELIS PASIRINKIMAS
Brangenybių
485 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Evergreen 4-2318

John Baltaduonis

FRANKFORD AVENUE
C A F E
1700 Frankford Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Lietuviška Radijo Programa
AMSTERDAM, NEW YORK
WCSS 1490 klc.
Sekmadieniais 7 - 8 v. v.
J. OLŠAUSKAS
Programos Vedėjas
L. HARTVIGAS
Reikalų Ved. ir Pranešėjas

KARLONAS

FUNERAL HOME
Lietuviai's tarnauja daugiau
kaip 20 metų.
289 CHESNUT STREET
New Britain, Conn.
Telefonas: 9-1181

ALLIANCE CRYSTAL COCKTAIL BAR

Kazys ir Alvinai Buividai

Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gerimai. Vakarais muzika prie baro.

DU ORKESTRAI, FLOOR SHOW IR SOKIAI
80 St. Marks Place (8th St. ir 1st Ave.) New York, N. Y.
Telefonas GRamercy 7-9765

BARAS IR RESTORANAS

JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas

Stiklinis baras. Viena gražiausių užėigų Brooklyne.

273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: Evergreen 4-9533

MISIŪNŲ DEGTINĖS KRAUTUVĖ

RAY'S LIQUOR STORE

Juozas ir Izabelė Misiūnai, Savininkai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gerimai.

103-55 LEFFERTS BOULEVARD, RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 3-3544

PAJAMŲ MOKESČIŲ (Income Tax business and individual)
buhalterijos ir apdraudos reikalais kreiptis į
FRANK DIMAS - PUBLIC ACCOUNTANT -
INSURANCE BROKER - ISTAIGA
764 CYPRESS AVENUE, RIDGEWOOD 27, N. Y.
(Du blokai nuo Myrtle Ave. stoties, važiuojant Canarsie line)
Istaiga atdara kasdien nuo 3 v. p. p. iki 9 v. v.
Seštadieniais nuo 10 v. r. iki 6 v. v.
EV 1-4774, MI 2-4076

HELEN POVILANSKIENE

BARAS ** RESTAURANAS
SALĖ ŠEIMYBINĖMS PRAMOGOMS

158 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: Evergreen 4-9737

M. and Z. Collision Works

JULIUS MALDUTIS

Sulankstytų automobilių dalių ištiesinimas, pakeitimas
naujomis, dažymas ir poliravimas.

937 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
(Tarp Morgan ir Bushwick Ave.)
Telefonas: Evergreen 8-9794

DRAUDIMO REIKALAI, TAKSŲ (INCOME TAX) PARUOŽIMAI,
NOTARINŲ DOKUMENTŲ TVIRTINIMAI, KREIPTIS Į

JUOŽĄ ANDRIUŠĮ

GENERAL INSURANCE BROKER * CONSULTANT * NOTARY PUBLIC
Užpildomi federaliniai ir valstybės taksai, tvirtinami įvairūs
dokumentai ir atliekami visų rūšių draudimai:
gyvybės, namų, baldų, automobilių, biznų ir t.t.
GERAS PATARNAVIMAS
Kreiptis kasdien iki 8 val. vak. Šešt. iki 6 v. v.
87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas Virginia 7-4477

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

ORMAN & MICHELSON

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

VIRGINIA 6-1800

New Yorkas ir Apylinkė

PRAMOGOS IR SUSIRINKIMAI

Prof. J. Puzinas buvo atvykęs iš Philadelphijos dalyvauti dail. V. K. Jonyno 50 m. amžiaus sukakties minėjime, įvykusiame praėjusį šeštadienį Jonynų bute, Jamaica, N. Y.

Raminta Svipaitė baigė literatūros studijas Queens kolegijoje ir gavo bakalauro laipsnį.

O. K. Janušienė, nuvykusi su vyru į Miami, Florida, siunčia linkežimus Vienybėi.

M. Milan, vienas seniausių Vienybės skaitytojų Baltimorėje, praneša, kad neseniai mirė jo žmona Marija, 75 m. amžiaus. Be vyro, liko šeši sūnūs — visi išėję aukštuosius mokslus.

Vyt. Maželis, mūsų bendradarbis, buvo nuvykęs į Philadelphiją, kur fotografavo dr. J. Januškevičių, dail. A. Staneiką, prof. A. Jurskį, prof. A. Šalį, A. Impulevičių, dr. J. Kaupą, Mitalus, Raubus ir kt.

R. Kezys ir J. Ulėnas kovo 9 d. apžiūrėjo skautų stovyklavietę, Wingdale, N. Y., kur numatoma įrengti New Yorko skautų ir skaučių vasaros stovykla.

A. Petrutis ir V. Žukauskas dalyvaus pavergtųjų tautų koncerto programoje, kovo 24 d., Schwaben Hall, Brooklyne.

Jonas Makauskis prašo pranešti, kad dabartinis jo telefono numeris yra: HY 1-7603.

E. Urbelienė, po keleto mėnesių atostogų Floridoje, neseniai grįžo su sūnum į New Yorką.

J. Andrijauskas, Bronxo vienybietis, neseniai susižeidęs ranką, pasveiko.

P. Simėnienė praneša, kad balandžio 2 d. Damų namuose, Woodhavene, šaukiamas Moterų Vienybės susirinkimas.

M. Lisauskienė, žinomo verslininko Petro Lisausko žmona, su dukteria išvyko atostogų į W. Virginia ir Ohio valstybes.

Antanas Miškinis, gyvenantis Detroite, prašomas atsilipti sesers adresu: Jadvyga Černauskienė, Kavines km., Utenos paštas, Lietuvoje.

St. Baranauskas, žinomo solisto, motina mirė praėjusį savaitę Toronto, Kanadoje.

J. S. Feigner, Parcells to Russia (1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.) prezidentas, išvyko į Maskvą tartis su Inturistu dėl siuntinių siuntimu patobulinimo bei pagerinimo.

PARDUODAMA

Kepykla su moderniškai įrengta krautuve, su vėsinimo sistema, ilgo termino nuoma, galima gauti 2 butus, sunkvežimis, įvertinta \$165,000. Kaina \$25,000 išsimokėjimui. Del informacijų, PR 4-6928.

IŠNUOMOJAMAS

suaugusių šeimai 5 kambarių butas. Visi šviesūs kambariai. Pirmame aukšte. Del išnuomavimo kreiptis į antrą aukštą, 154 Forbel Street, Brooklyn 8

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo metu New Yorke, 1958 m. rugpjūčio mėnesio pabaigoje, be kitų įvykių, bus ir simfoninis koncertas, kuriam diriguoti pakviestas Vyt. Marijošius, o jo organizavimo reikalais rūpintis — V. Tysliavienė. Koncerto reikalų šiomis dienomis tarėsi (iš kairės į dešinę) V. Marijošius, V. Tysliavienė, prel. J. Balkūnas — PLB Seimui rengti Organizacinio Komiteto Pirmininkas, V. Jonuškaitė, prof. J. Žilevičius. Stovi: J. Makauskis, V. Vaitiekūnas, J. Šlepetys.

(Vienybės nuotrauka)

MINĖJIMO ATGARSIAI

Linden, N. J. - Lietuvos nepriklausomybės 39 metų minėjimo metu, vasario 24 d., Lietuvos vadavimo reikalams aukų buvo surinkta \$207.15, kurie pilnumoje yra pasiūsti ALT centrui.

Aukavo sekančiai: po 15 dol. J. Kralikauskas; po 10 dol. — J. J. Stukas, J. Liudvinaitis, Kubaitis ir N. N.; po 7 dol. — K. Degutis; po 6 dol. — B. Baublys ir Alminai; po 5 dol. K. ir M. Klimai, W. J. Hurst, V. Valentukevičius, V. Dilis Juračiai, S. Vaičiūnas, Cerai, M. Varneckas, V. Tursa, S. Čerrienė-Mulks, J. Prapuolenis, J. Zubavičius ir V. Adomavičius; po 3 dol. — J. Chemaška, P. Petkutės, V. Petuchovas, B. Sabeckienė ir B. Ašmontienė; po 2 dol. — Bubėnas, Zubkus, Plungienė, O. Atutienė, K. Šukienė, A. Bundonis, S. Ramanauskas, M. Bizunas, A. Šaltenis, Žiugždienė, V. Sabaliauskienė ir Pilibaitis. Be to, daug asmenų aukavo po 1 dol. ir mažiau.

Lindeno ALT skyriaus valdyba nuoširdžiai dėkoja ponui ir poniai S. E. Mulks už pagaminimą rezoliucijų anglų kalba ir straipsnius amerikiečių spaudoje, prelegentams už kalbas, sveikintojams bei kitiems kalbėtojams, šventės dalyviams,

meninės dalies išpildytojams, organizacijų atstovams prisidėjusiems surengti šią šventę, nuoširdiems aukotojams nepagailėjusiems aukos lietuviškiems reikalams, aukų rinkėjams ir visiems kitiems, kurie vienu ar kitu būdu prisidėjo prie minėjimo parengimo bei pravedimo.

ALT skyriaus valdyba

SENIORŲ SEKCIJA

Kovo 10 d. L. S. T. Korp! Neo-Lithuania pirmininko dr. E. Noako bute, 103-53 104 St., Ozone Park, N. Y., įvyko sakytos Korporacijos New Yorko skyriaus senjorų sekcijos suėiga.

Pirmininkas, supažindinęs sueigos dalyvius šu neseniai praėjusia L. S. T. Korp! Neo-Lithuania metinės šventės eiga Clevelande ir ten pat posėdyje išskeltomis mintimis, kvietė visus dar glaudesniai darbui bei šios korporacijos įdėjų skleidimui mūsų jaunuomenės tarpe. Jo pranešimas susilaukė labai gyvų diskusijų.

Šiuo metu L. S. T. Korp! Neo-Lithuania New Yorko skyriuje yra įsteigta senjorų sekcija, kurios valdyba pasiskirstė sekančiomis pareigomis: A. Spe-rauskas, pirm., V. Vaitaitis, vice pirm., A. Smetona, sekr., D. Ūzas, spaudos inf.

MIRĖ

Kovo 7 d. mirė Petronėlė Dūdonienė, 67 m. amžiaus, gyvenusi 1045 Decatur St., Brooklyne. Palaidota kovo 11 d. iš Apreiškimo par. baž. į Šv. Trejybės kapus. Liko dukterė Adelė, sūnus Jonas ir anūkas. Laidojo S. Aromiskis.

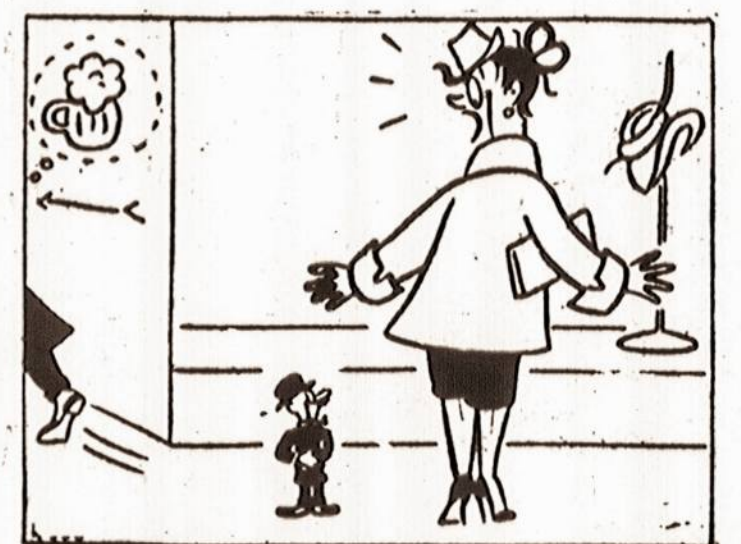
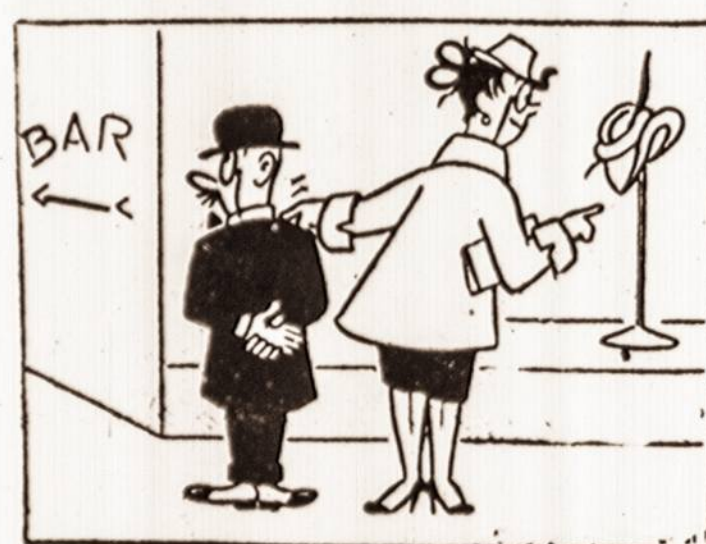
Kovo 9 d. mirė Vladas Walters, 70 m. amžiaus, gyvenęs 336 Central Ave., Brooklyne. Palaidotas kovo 13 d. iš Apreiškimo par. baž. į Šv. Jono kapus. Liko žmona Elzbieta ir dvi dukterys Bostone, Lušienė ir Beržinskienė. Laidojo S. Aromiskis.

WITH MATCHES!

Remember - only you can PREVENT FOREST FIRES!

Motiejus nuotykių

Kovo 24 d., sekmadienį, 5 v. v. Brooklyno Piliečių Klube, 280 Union Ave., Brooklyne, šaukiamas Liet. Žurnalistų S-gos New Yorko skyriaus narių metinis susirinkimas. Darbu tvarkoje: valdybos rinkimai ir kiti reikalai.

Lietuvių Siuvėjų 54 Skyriaus (ACWA) mėnesinis susirinkimas įvyks kovo 27 d., 5:30 v. v. unijos patalpose, 11-27 Arion Place, Brooklyne. Bus svarbių pranešimų.

Kovo 24 d., sekmadienį, 7 v. v. Schwaben Hall, Brooklyne, įvyksta penkių pavergtųjų tautų koncertas. Be latvių, estų ir ukrainiečių artistų, programoje dalyvaus op. solistė V. Jonuškaitė, aktorius V. Žukauskas, A. Petrutis ir kiti.

PAVASARIO ŠOKIAI

Gegužės 25 d. Grand Paradise salėse, Brooklyne, ruošiamas tradiciniai pavasariniai Moterų Vienybės šokiai. Bus šokių kontestas ir turtingas bufetas. Šokiams gros Joe Thomas orkestras.

MASPETHE

Naujas dviejų šeimų stiprus plytinis namas, du dideli, 4 ir puspenko kambario, butai, gazo šiluma, ištisinis rūsys, garažas, moderniška virtuvė, kokių maudynės, dideli klozetai, variniai vamzdžiai, gerai tinkuotas ir dekoruotas, tinkamas pirkti.

Patraukli kaina — 25 metų morgečius.

VIETA: Remsen Place, tarp Hull ir Clinton Ave., 3 trumpi blokai nuo Grand Ave., arti Queens Highway ir krautuvių, bažnyčių, mokyklų, susisiekimo. Nappo Homes, Inc., Builders Jacob M. Aufrecht, Agt. 286 Graham Ave., Brooklyn STagg 2-3169 ir EV 8-2808

PARDUODAMA:

Highland Parke 2-jų šeimų mūrinis namas, 5 ir 6 kambariai, 3 gražios verandos, gražus daržas, atskiras, aliejum šildomas, geroje vietoje. Kaina \$17,000. Kreiptis: Juozas Grabau, 227 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. 6T 2-7524.

VIENODI MUITAI

Firmos, kurios turi sutartis su Inturistu Maskvoje čia priminti siuntinius į SSSR, Lietuvą ir kitus kraštus, gavo iš Inturisto pranešimą, kad muitai sulyginami vartotų daiktų su naujais.